difficultate ex diſpoſitione juris, & Concilii certè ſatis clarè videntur procedere poſt Gregorianam Conſtitutionem, quæ diſertis verbis tribuit Epiſcopo tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato facultatem puniendi quoſcumque exemptos tam ſæculares, quàm Regulares, qui delinquunt circa clauſuram, aut circa perſonas degentes intra ſepta monaſteriorum Monialium Regularibus ſubjecta-
15 rum: certum eſt enim Regularem abſque legitima licentia loquentem cum Moniali grauiter delinquere, & ex decreto Sixti V. eſſe ipſo jure priuatũ voce activa, & paſſiva, & ex declaratione S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium mortaliter peccare. Delictum enim clauſuræ in d. Conſtitutione non videtur materaliter, & phyſicè accipiendum pro ſola murorum fractura, ſed moraliter, ita ut comprehendat quemcumque modum, per quem Monialium cuſtodia violari poſſit, qualis videtur eſſe prohibita allocutio.

16 Idque eo magis, quia Conſtitutio non reſtringit ſe ad violantes clauſuram, nec loquitur de delinquentibus in clauſura; ſed utitur dictione illa
17 *circa*, quæ magis latè patet; aliud eſt enim aliquid fieri circa ſolum, aliud in ſolo, ut notatur in l. 1. §. *Hoc autem edictum non omnia, ff. de noui operis nunciat.* & circa provinciam dicitur eſſe qui abeſt per duas dietas tantùm, Archid. in cap. *1. de offic. Ordinar. lib. 6.*

Itaque quatenus Regularis accedens contra prohibitionem Papæ ad clauſuram Monialũ propriè non delinqueret in clauſura, negari tamen non poteſt, quin delinquat circa clauſuram: præ-
18 ſertim quia *clauſura* nomen genus eſt ad clauſuram tam interiorem, quàm exteriorem: & cùm Conſtitutio ſimpliciter loquatur de delinquentibus circa clauſuram, ęquè videtur intelligenda de clauſura exteriori, ac de interiori: ſub genere enim propriè utraque ſpecies comprehẽditur, ut notatur in l. *Si quis ſic ſtipuletur, in gl. in ver. Omnes hi, ff. ſolut. matr.* & tam delictum eſt Regulari ſine licentia ingredi exteriorem clauſuram, quam interiorem, licèt hoc ſit gravius.

19 Præterea ponderanda eſt clauſula Conſtitutionis inferius poſita, quæ videtur ampliativa præcedentium, his verbis (Ita ut Epiſcopus in ſupradictis caſibus & in prænominatas perſonas in præmiſſis omnibus, & ſingulis, aut circa ea quoquomodo delinquentes, per cenſuras eccleſiaſticas, aliaſque pœnas procedere, omnéque juriſdictionem exercere liberè, & licitè valeat. Verba enim illa, *in præmiſſis*, & *circa ea*, extendunt diſpoſitionem præcedentem etiam ad connexa, & comitantia: & illa dictio, *quoquomodo delinquentes*, ſimiliter ampliat pręcedẽtia ad omne delictum cuiuſcùmque ſit qualitatis, ita ut propterea quatenus delictũ collocutionis cum Moniali non cõprehẽderetur in priori parte Conſtitutionis, ſatis tamẽ videatur comprehendi in ſecunda, quæ latiùs patet. Verba enim ſic univerſalia, & geminata extendunt diſpoſitionem, & comprehendunt etiam caſus, qui aliàs in illa non comprehenderentur, ut pluribus exemplis probat Romanus *conſ. 31. Viſis iis, in princ. num. 2.* & Alex. *conſ. 102. Viſo themate, lib. 6.* & in ſpecie verba, *in præmiſſis*, & *circa ea*, indicare Pontificem voluiſſe ampliare præmiſſa etiam ad caſus non expreſſos. Patet ex iis, quæ de hac dictione, *circa*, ſuperiùs dicta ſunt: & de dictionibus, *omnia*, & *ſingula*, tradit Paulus de Caſtro *conſ. 418. col. 2. in princ. verſ. In contrarium, lib. 1.* & Ant. de Butr. *conſ. 19. n. 3. verſ. In privilegio autem, & n. 5.* ubi etiam de verbis, plenè in omnibus, ſeu pleno jure; & de dictione, *quoquo modo*, ſeu *quocumque modo*, Bart. *conſ. 21. lib. 2. num. 5.*

Et confirmatur: nam Gregorius in proœmio Conſtitutionis recenſet tres caſus, in quibus ex decretis Concilii Regulares delinquentes ab Epiſcopo puniri non poterãt: & declarat ſe velle prędictis decretis aliquid adjungere, idque re ipſa obſervat in corpore Conſtitutionis in duobus caſibus, ideſt cùm Regulares non curati delinquunt in adminiſtratione alicujus Sacramenti, Item cum delinquunt prędicando in Eccleſiis ſui vel alterius Ordinis ſine Epiſcopi benedictione, vel licentia, aut Epiſcopo contradicente: in his enim duobus caſibus perſiſtendo in terminis Concilii, Regulares ab Epiſcopo puniri non poterant, ſed a ſuis ſuperioribus Regularibus dumtaxat, ut prius declaraverat S. Congregatio. Ergo idem cenſetur Gregorius feciſſe in 3. caſu, nempe cum delinquunt circa clauſuram Sanctimonialium, vel perſonas in ea degentes: nam ſi hunc 3. caſum intellexiſſet de formali violatione clauſuræ, nihil Concilio addidiſſet, quia Regulares eam violantes jam ſuberant juriſdictioni Epiſcopi ex decreto d. *cap. 5. ſeſſ. 25. de Regular.* unde in hoc quoque 3. caſu Conſtitutio, aliquid addat decreto Concilii, ita intelligi debet, ut Regulares circa clauſuram puniri poſſint pro delicto, pro quo ex pręſcripto Concilii puniri non poterant, & ſic pro delicto ultra formalem clauſuræ violationem.

20 Cæterum ſi hoc caſu Regularis non videretur aliquibus delinquere circa clauſuram, dubium tamen non videtur, quin delinquat circa perſonam intra ſepta degentem, & propterea ex hoc c. ab Epiſcopo puniri poſſit ad præſcriptum Conſtitutionis: inducit enim Sanctimonialem ad ſecum colloquendum contra prohibitionem Apoſtolicam; atque ita delictum eſt reciprocum ex parte utriuſque: nam reſpectu unius, & ejuſdem actus individui, ſicuti eſt collocutio, prohibitio facta vni ex correlativis, cenſetur etiam facta alteri; idque verum eſt indiſtinctè, & in omni materia etiam odioſa, & pœnali, ut optimè declarat Cravetta *de Antiq. tempor in 4. p. §. Videamus, num. 29. & 30.* & Socin. *conſ. 74. num. 5. & ſeq. lib. 3.* Curt. Iun. *conſ. 6. num. 15. & ſeq.* & Dec. *in l. 1. C. de in ius voc. n. 7. verſ. Primus.*

Neque verò ea verba, *circa perſonas* ſalva ratione recti ſermonis reſtringi poſſunt ad ſolos tactus corporis, ſed cùm ſint generalia, referri debent ad quodcumque delictum perſonas Monialium concernens; præſertim quia, ut dicit text. in cap. *Nec ſolo, 32. qu. 5.* ſæpe in tactis ab immunda violatione corporis fugit caſtitas ipſa de moribus.

21 Et hanc ob cauſam Gregorius legis conditor oretenus dixit ſuæ intentionis eſſe, ut in Conſtitutione comprehenderentur etiam mittentes epiſtolas ad Moniales, quaſi & hi dicerentur aliquo modo circa illarum perſonas delinquere, conſiderata latitudine illius dictionis, *circa*: & quamvis de hac Gregorii declaratione nihil hodie appareat authenticè, notitia tamẽ utcumque habita mẽtis legislatoris promptiorẽ reddere debet S. Congregationem ad declarandum illos eſſe in Conſtitutione comprehenſos, qui non per litteras tantũ,

ſed perſonaliter accedunt ad colloquendum cum Monialibus.

22 Et eo magis, quia littera Conſtitutionis propriè hanc interpretationem admittit: injuria enim adverſus perſonam dicitur fieri non ſolum re, quoties manus inferuntur, ſed etiam verbis, ut cũ convicium fit; nec tantùm in corpus infertur, ut cum quis pulſatur, ſed aliquando etiam ad dignitatem, aut infamiam pertinet, ut cùm pudicitia attentatur, quæ ſunt verba textus in l. *1. ff. de iniur.* & eodem modo actio in perſonam inferri dicitur; & tamen corpus non tangitur, l. *Actionum genera*; & *l. Actio in perſonam, ff. de act.* & obligat quod clarius procedit hoc caſu, in quo Conſtitutio non utitur verbis, *in perſonam*, ſed *circa perſonam*, quæ latius patent, ut ſuperius diximus.

23 His non obſtat, quod Conſtitutio tamquam pœnalis ſit ſtrictè intelligenda; quia hoc caſu non agitur de pœna Regularibus imponenda; abſolutum eſt enim accedentes ad monaſteria ſine licẽtia eſſe puniendos; ſed ſolum agitur à quo hæc pœna ſit irroganda, an ſcilicet à Superiore Regulari, an ab Epiſcopo: unde Conſtitutio non debet propterea ſtrictè intelligi, ſed potiùs latè in favorem juriſdictionis ordinariæ: nam quamvis reſtringãtur Religioſorum privilegia, ſit tamen reditus ad jus commune antiquum, ſecundum quod Monachi & eorum Abbates ſuberant diœceſano Epiſcopo, cap. *Abbates*, & cap. *Monaſteria, 18. qu. 2.* & tradit Navarr. *conſ. 8. ſub n. 3. de reſcript.* Planum eſt autem, Conſtitutionem, per quam fit reditus ad jus commune, favorabilem eſſe, & latè interpretandam, cap. *Cum dilectus*, § *Cæterum*, & ibi gloſ. communis, *in ver. Iuri communi*, & Abb. *nu. 21. de conſuetud.*

Et nihilominus etiam lex pœnalis eſt latè inter-
24 pretanda quatenus patitur verborum proprietas, l. *Cum lege*, ubi Aret. *ff. de teſtam.* Rolan. à Valle *conſ. 54. n. 39. verſ. Nam dictiones, lib 3.* & plenius Cravetta *conſ. 294. num. 2. verſ. Amplius*, & eo magis, quia per Conſtitutionem Gregorii tribuitur Epiſcopo jus procedendi contra Regulares exemptos auctoritate delegata; unde per hoc exemptionum privilegia non violantur, ut notat Abbas in cap. *Grave, n. 1. de off. Ordin.* & dixi in cap. *Tuarum, n. 31. ſupra eod.*

De Privilegiis.

Cap. Ex parte il terzo.

SVMMARIVM.

1 *Qui in habitu, & tonſura, & cæteris ut laici converſantur, deprehenſi in maleficiis puniri poſſunt à iudice ſæculari.*

1 EX PARTE, il terzo, Io. Andr. & communiter Scribentes ſic ſummant hanc Decretalem: Qui in habitu & tonſura, & cæteris ut laici converſantur, deprehenſi in maleficiis ſe pro Clericis non defendunt: ſed quia per alia jura Clerici ſive in Minoribus, ſive in ſacris Ordinibus conſtituti, & in maleficiis deprehenſi ſine habitu, & tonſura, fori privilegium non perdunt, niſi ter moniti non deſiſtant, ut cap. *Contingit, il ſecondo, infra de ſent. excomm.* cum ſuis concordant. propterea hoc cap. quod videtur oppoſitum innuere, multipliciter à Doctoribus intelligitur: verior tamen, & communior videtur intellectus gloſſæ penultimæ hic. Tu in propoſito vide Alexan. qui concordat cum gloſſa noſtra *in conſ. 8. Videtur ſuper primo, n. 2 lib. 1.* & quod ſcripſi in d. cap. *Contingit, n. 6. 12. & 25.*

De Privilegiis,

Cap. In his.

SVMMARIVM.

1 *FRatres Prædicatores, & Minores, an poſſint in clauſtro monaſterii ſui Ordinis in altari portatili Miſſam celebrare etiam invito Epiſcopo. Et quid de illius licentia, & num ſeqq. uſque in finem.*

2 *Miſſa de iure communi an, & quando poſſit celebrari extra Eccleſiam de licentia Epiſcopi.*

3 *Epiſcopus poteſt de iure concedere privilegium altaris viatici in ſua diœceſi tantùm, & ſolus Papa in univerſo Orbe.*

4 *Fratres Prædicatores, & Minores ex indulto Honorii III. uti poterant altari viatico etiam Epiſcopo non permittente.*

Privilegia ſic debent interpretari, ut non ſint inania, ſed aliquid conferant præter ius commune, ibidem.

5 *Fratres Prædicatores, & Minores etiam ante Concilium Tridentinum uti non poterant altaris viatici privilegio poſteaquam habuerunt Eccleſias conſecratas.*

6 *Altaris viatici privilegium fuit innovatum à Sixto IV. & Alexandro VI. quoad Minores tantùm, non autem quoad Prædicatores.*

7 *Societas Ieſu Presbyteris altaris viatici privilegium à Concilio Tridentino ademptum reſtituitur à Gregorio XIII.*

8 *Fratrum Prædicatorum, & Minorum privilegium in altari viatico celebrandi fuit ſublatum à Concilio Tridentino.*

9 *Privilegia etiam in corpore iuris clauſa non deſinunt eſſe privilegia, & ideo comprehenduntur in generali privilegiorum derogatione, n. 9.*

10 *Altaris viatici privilegium Epiſcopis conceſſum cur non ademptum à Concilio.*

11 *Iuri communi non eſt opus derogare, ſed ſatis eſt, ut Princeps ſtatuat contrarium eius, quod ius commune diſponit.*

12 *Privilegiis in corpore iuris clauſis ex ſtylo Concilii Tridentini non conſuevit expreſſè derogari.*

13 *Epiſcopus poſt Concilium Tridentinum non poteſt concedere licentiam domi celebrandi, ut infirmus pro viatico communicetur.*

14 *Fratres Prædicatores, & Minores non poſſunt in clauſtris ſuorum monaſteriorum celebrare in altari portatili etiam de Epiſcopi licentia, & n. 19.*

Secus ſi altare ſit fixum in Oratorio ad divinum cultum dedicato, ibid. & n. 22

15 *Tridentini Concilii decretum in cap.* unico, § Neve patiantur, ſeſſ 22, de obſerv. & evitan. in celebr. Miſſar. *expenditur, & explicatur.*

16 *Principis domus, arces, & palatia, in quibus Barones*

Iuriſdictionem exercent, comprehenduntur in prohibitione Tidentini Concilii de Miſſis in privatis domibus non celebrandis.

17 *Miſſa in privatis domibus celebrari non poteſt etiam in Oratorio ad divinum cultum dedicato, ſed celebrandi licentia petenda eſt à Sede Apoſtolica.*

18 *Oratoria publica, & privata quæ cenſeantur.*

19 *Epiſcopus non poteſt permittere, ut à Sacerdotibus ſecularibus, aut Regularibus Miſſa celebretur extra Eccleſiam, & extra Oratoria ad divinum tantùm cultum dedicata.*

20 *Altaris portatilis uſum Epiſcopus poſt Tridentinum Concilium concedere non poteſt etiam in locis publicis.*

21 *Epiſcopus poteſt concedere ex Tridentini Concilii præſcripto, ut Miſſa celebretur in Oratorio ad divinum tantùm cultum dedicato, dummodo illud non ſit in privatis domibus.*

22 *Miſſa in Oratoriis conſtructis pro uſu Carceratorum, Confraternitatum, Hoſpitalium, & Monaſteriorum celebrari poteſt prævia licentia, & approbatione Epiſcopi diœceſani, & n. 23.*

1 IN HIS. Privilegiati utubique poſſint cum altari viatico celebrare, hoc poſſunt ſine licentia Prælatorum. Hoc dicit, & ſunt duæ partes. Prima ponit exordium, & factum narrat. Secunda providet, & rationem reddit: ibi, *Cum autem*.

Nota privilegium Principis ita eſſe interpretandum, ut aliquid conferat ultra jus commune, ne alioquin ſit eluſorium, ut hic, & in l. *1. C. de theſaur. lib. 10.* cum concord. de quibus *hic* in gloſ. fin. Privilegium enim eſt privata lex, nec eſſet privata, niſi aliquid ſpecialiter indulgeret, dicit tex. in cap. *Abbate, verſ. Hic autem ſenſus, de verbor. ſignif.* De hoc infrà *n. 4.*

QVÆRO. An Fratres Prædicatores, & Minores, ut hic dicitur privilegiati poſſint hodie in Clauſtro monaſterii ſui Ordinis in altari portatili Miſſam celebrare etiã invito Epiſcopo diœceſano, non obſtante decreto Concilii Trident. *in cap. un. ſeſſ. 22. de obſervan. & evit. in celebr. Miſſar.* Et quid de illius licentia, & approbatione.

2 Quamvis ex antiquorum Canonum præſcripto Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrari nõ debeat niſi Eccleſia conſecrata, cap. *1. in fin.* cap. *Sicut non alii*, cap. *Vnicuique, cum concord. de conſecr. diſtin. 1.* & pluribus confirmat Duran. *de ritib. lib. 2 cap. 2* adeo ut non liceat in privatis domibus celebrare etiam ex permiſſione Epiſcopi, ut in d. cap. *Sicut non alii, in fin.* & in Auth. *Vt in privatis domibus ſacra Myſteria non fiant, collat. 5.* Sed opus ſit privilegio Apoſtolico, ſecundum Archid. in cap. *fin. in ver. Ad Eccleſias, de privil. lib. 6.* Tamen ex Concilio Triburienſi relato in cap. *Concedimus, de conſecr. diſtin. 1.* Generaliter permittitur ut ſi Eccleſiæ conſecratæ fuerint ab infidelibus, vel malis Chriſtianis combuſtæ, in capellis non conſecratis cum tabula conſecrata Miſſæ interim celebrentur donec conſecratæ Eccleſiæ valeant reſtaurari: In itinere verò poſitis ſi Eccleſia defuerit, ſub dio, ſeu in tentoriis, ſi tabula altaris conſecrata ibi affuerit, liceat Miſſarum ſolemnia celebrare. Item ex Concilio Agathenſi, cap. *21.* Permittitur iis, qui ſunt valde remoti ab Eccleſia Parochiali, propter fatigationem familiæ ſuæ, ut audiant Miſſas in minoribus feſtivitatibus in Oratoriis ſuis; ſed in præcipuis feſtivitatibus Miſſam audiant in ſuis Parochialibus Eccleſiis: refertur in cap. *Siquis etiam, de conſecr. diſtin. 1.* Verum hos duos textus communiter DD. intelligunt non habere locum niſi de conſenſu Epiſcopi diœceſani, quod ſatis conſtat ex cap. *Miſſarum, de conſecrat. diſtinct. 1.* quod eſt ejuſdem Concilii Triburienſis: (Miſſarum, inquit, ſolemnia non ubique, ſed in locis ab Epiſcopo conſecratis, vel ubi ipſe permiſerit, celebranda eſſe cenſemus.) Idem colligitur ex ſexta Synodo cap. *31.* relata in cap. *Clericos ead. diſt.* & tradit gloſ. in d. cap. *Concedimus, in verb. Celebrari permittimus*, & in cap. *Vnicuique,*
3 *in ver. Licet, ead. diſt.* & propterea Io. Andr. in cap. *fin. de privil. lib. 6. in ver. Celebrare*, dicit poſſe unumquemque Epiſcopum in ſua diœceſi concedere hoc privilegium altaris viatici juxta tex. in d. cap. *Concedimus*, cap. *Miſſarum*, cap. *Clericos*. & cap. *Siquis extra, de conſecr. diſt. 1.* & ſolum Papam in univerſo Orbe, ut *hic*, & in d. c. *fin. eodem tit. lib. 6.* Ioan. Andr. ſequuntur ibi Anton. de Butr. Anch. & alii: & ita communiter teneri teſtatur Abb. *hic num. 2. verſ. Sed quæro*, & Navarr. *conſ. 1. qu. 37 de Conſtit.*

4 Poſt hæc Honorius III. conceſſit Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus privilegiũ altaris viatici: ſed quia nonnulli aſſerebant illud non habere locum abſque conſenſu Epiſcopi diœceſani; idem Honor. in hac Decretali declaravit prædictos Fratres uti poſſe hoc privilegio etiam Epiſcopo non permittente: nam cùm de licentia Epiſcopi unicuique liceret in altari viatico celebrare abſque alio Papæ privilegio ex indulgentia Concilii Triburienſis, ut in d. cap. *Concedimus*, indultu Honorii nihil illis contuliſſet præter jus commune ſi neceſſaria fuiſſet Epiſcopi licentia, & privilegium fuiſſet omnino eluſorium, quod eſſe non debet, ut hic patet, & notat gloſ. *in ver. Ex indulgentia*, & Abb. *in princ.* qui ait hunc textum ad hoc quotidie à Doctoribus allegari.

Demum ſupervenit decretum Tridentini Concilii in cap. *unico, Neve patiantur, ſeſſ. 22. de Obſerv. & evit. in celebrat. Miſſar.* de quo inferiùs dicetur.

5 His ita conſtitutis ad primam partem dubii videtur reſpondendum fratribus Prædicatoribus, & Minoribus nequaquam licere in clauſtro ut ſupra, Miſſam celebrare, præſertim Epiſcopo contradicente. Siquidem, ut inquit Ioann. Andr. *hic num. 8.* poſt Hoſtien. *num. 11 in ver. Conſecuti*; hac gratia utebantur iſti fratres in novitate ſua quando carebant propriis Eccleſiis, & habebant Oratoria ſimplicia: hodie verò & habent cœmeteria, & conſecrantur ipſorum Eccleſiæ. Vnde nec in locis ſuis egent hoc privilegio, ex quo habent alia altaria conſecrata. Sed & Ant. de Butr. *hic num. 8.* Similiter dicit Fratres Prædicatores, & Minores habuiſſe hoc privilegiũ in prima novitate quando celebrabant in propriis habitaculis; ſed hodie habere proprias Eccleſias, & conſecratas, & ideo uti non poſſe hoc privilegio, quod in ſubſidium fuit datum. Et ſequitur Abb. *num. 3.* dicens Doctores tacitè innuere hos fratres non habere amplius hoc privilegium: nam olim fuit eis conceſſum, quia non habebant ita Eccleſias conſecratas, ſicut hodie habent, ſed habebant quædã Oratoria non conſecrata. Et quamvis Abb. ſubdat

dat quod ſi hodie etiam de facto accideret ut haberet aliqua loca non conſecrata, fratres ad illa accedẽtes uti poſſent hoc privilegio, quia ſubeſſet 9
ratio privilegii: tamen quidquid ſit de veritate hujus limitationis, certè illa non applicatur caſui noſtro in quo agitur de Miſſa celebranda in clauſtro, in quo abſolutum eſt nullam ſubeſſe neceſſitatem celebrandi, cum ſit in promptu Eccleſia, cui adiacet. Ceſſante igitur cauſa, ob quam privilegium fuit conceſſum, ceſſat privilegium, argum. cap. *Et ſi Chriſtus ſupra de iureiur.* & cap. *Cum ceſſante, de appellation.* & ideo videmus indultum Concilii Triburienſis celebrandi cum tabula conſecrata, cum fuerit conceſſum in defectum Eccleſiarum, non habere locum in locis, ubi Eccleſiæ non deſunt, ut probat litera d. cap. *Concedimus, de conſecrat. diſt. 1.* ibi, *donec conſecratæ Eccleſiæ valeant reſtaurari*: & ibi, *ſi Eccleſia defuerit*. Videtur enim inferri injuria Eccleſiæ, & loco ſacro, 10
cùm extra eum nulla neceſſitate cogente Miſſæ ſacrificium celebratur, ut in cap. *1.* & c. *Sicut non alii, de conſecr. diſt. 1.*

6 Neque obſtat quod ait Auguſtinus Barboſa *in ver. Duximus indulgendum, numero 3* Privilegium hoc fratribus Prædicatoribus, & Minoribus conceſſum celebrandi in altari viatico poſtea fuiſſe renovatum, & ampliatum à Sixto IV. Alexandro VI. ac Gregorio XIII. ut aſſerit explicari & comprobari per fratrem Emanuelem *quæſt. reg. tom. 1. quæſt. 43. art.* Verè enim Sixtus IV. & Alexander VI. hoc privilegiũ non innovarunt niſi quoad fratres Minores, ut refert Rodrig. in loc. à Barboſ. alleg. Vnde quoad fratres Prædicatores privilegiũ remanſit in eodem ſtatu, in quo erat ante illius in-
7 novationem. Gregorius autem ſimile privilegiũ conceſſit tantũ Presbyteris Societatis Ieſu. quoad alios verò tantùm abeſt, ut illud innovaverit, ut potiùs declaraverit univerſis ademptum fuiſſe à Tridentina Synodo: ait enim in litteris directis Præpoſito Generali, & Presbyteris dictæ Societatis: (Uſum altaris viatici Societati veſtræ à fel. record. Paulo Papa III. conceſſum, deinde à Concilio Tridentino universè ſublatum vobis eatenus reſtituimus, ut inter Miſſiones, &c.)

8 Sed quatenus adhuc vigeret ratio indulti Honorii III. ita ut fratres Prædicatores non prohiberẽtur illo uti ex hoc capite rationis ceſſantis à Doctoribus ut ſupra conſideratæ; obſtaret tamen illis Tridentini Concilii decretum *d. c. unico, ſeſſ. 22. de obſeru. & euit. in celebr. Miſſar.* quod ſuſtulit privilegia omnia celebrandi etiam quoad Presbyteros Regulares extra eccleſias, & publica Oratoria; atque ita etiam in altari portatili: ut conſtat clariſſimè ex prædictis litteris Gregorii XIII. & infra explicabitur. Et in individuo hoc privilegium fratrum Prædicatorũ, & Minorum à Concilio ſublatum fuiſſe, tenet Nauarr. *in Manual. cap. 25. num. 82 in fin.* & poſt eum Suarez. *tom. 3. diſp. 81. ſect. 3. in fin.* & Henriq. *in ſum. lib. 9 cap. 27. num. 2. in gloſ. Littera S.* Quidquid contra leviſſimo ductus fundamento ſcripſerit Emanuel Rodrig. *de Regul. tom. 1. q. 43. art. 5.* & Io. Præp. *in 3. p. quæſt. 83. art. 3. num. 151.* Hoc enim decreto etiam Regulares diſertis verbis cõprehenduntur; Ideoque Congregationi Peregrinorum Ordinis Prædicatorum olim ſupplicanti S. Congregatio cenſuit concedendam eſſe privilegii Apoſtolici confirmationem celebrandi in Oratoriis, & altaribus portatilibus in illis locis, in quibus nulla ſuppetit cõmoditas Eccleſiarum conſecratarum.

9 Neç obſtat quod privilegium hujus cap. *In his*, tamquam in corpore juris clauſum non videatur à Concilio ſublatũ, ad inſtar ſimilis privilegii altaris viatici Epiſcopis, eorumque Superioribus conceſſi in cap. *fin. de privileg. lib. 6.* quod ex ſententia S. Congregationis à Concilio ſublatum non fuit.

Id, inquam, non obſtat primò, quia ex eo quod privilegium Honorii III. fuerit inſertum in corpore juris non propterea deſivit eſſe privilegium. Ideoque gloſ. & DD. in cap. *Quod nonnullis, ſupra eod.* dicunt privilegium illud conceſſum Epiſcopis celebrandi clam tempore generalis interdicti hodie non eſſe privilegium, ſed jus commune, propter cap. *Alma mater, de ſent. excomm. lib. 6* innuentes ante promulgationem d. cap. *Alma mater*, illud fuiſſe privilegium, licèt clauſum eſſet in
10 corpore juris. Ratio autem cur Concilium non abſtulerit Epiſcopis privilegium altaris viatici nõ eſt, quia in corpore juris ſit inſertum, ſed quia Epiſcopos, cæteroſque majores prælatos, qui in ſublimiori gradu Hierarchiæ Eccleſiaſticæ conſtituti reliquis omnibus ædificationi, & exemplo eſſe debent, non decet ſine miſſa tranſire abſque rationabili cauſa ullam diem, ut legitur in d. cap. *fin. de privileg. lib. 6.* Eſſet enim ſcandaloſum ut Epiſcopi in ſua diœceſi, vel extra eam iter facerent abſque eo quod Miſſam celebrarent, vel audirent. Unde hoc indultum quod in præcipua honeſtate, & decẽtia Pontificalis officii in divini cultus augmentum, populique ædificationem fundatur, non ſunt cenſendi Patres Concilii voluiſſe vulnerare, cum hoc ſemper præcipuum habuerint, ut Epiſcopi in his, quæ ad religionem, & Dei cultum ſpectant cæteris præluceant, *cap. 1 ſeſſ. 24. cap. ſeſſ. 25.* & paſſim alibi. Lex enim reſpicit ſemper quid deceat ſecundum honeſtatem, cap. *Magnæ, de voto*, cap. *Erit autem lex, 4. diſt.* cap. *Cum non de-*
11 *ceat, de elect. lib. 6* cum ſuis concord. At hæc ratio minimè viget in inferioribus Sacerdotibus: imò vix eſſet ſine ſcandalo, ut quilibet ſimplex regularis dictorum Ordinum haberet uſum altaris portatilis: præſertim quia fortè in vim communicationis idem privilegium prætenderent etiam Regulares aliorũ Ordinum. Hoc igitur caſu propriè verificantur verba cap. *Sicut non alii, de conſecr. diſt. 1* quod ſatiùs ſit Miſſas non cantare, aut non audire, quàm in illis locis, ubi fieri non oportet.

Reſpondetur ſecundò hoc argumentum poſſe in contrarium retorqueri: nam quamvis privilegium inſertum in corpore juris faciat jus commune inter nominatos tantùm, ut notat. Io. Andr. poſt Hoſtien. in cap. *Ex parte, il primo, ſuper ver. Cæterùm de decim.* & tenet gloſ. *2.* in cap. *Conſtitutionem, de Regul. lib. 6* & in reg. *Quæ à iure, in fin. eodem. lib.* & in Clemen. *Dudum, in ver. De iure, de ſepultur.* tamẽ juri communi non eſt opus expreſsè derogare, quia conſtitutio poſterior tollit priorem contrariam, licèt de illa mentionem non faciat, cap. *1.* & ibi DD. *de Conſtit. lib. 6.* cap. *Vaſa, de Conſecr. diſt. 1.* cap. *1 ſupra de cognat. ſpiritual.* ergo ex eo quod privilegium in jure clauſum faciat jus commune, potius ſequitur ut eidem privilegio non ſit opus derogare. Et ita per hanc rationem concludit Felin. in cap. *1. num. 11. verſ. Tutius eſt tenere communem, ſupra de reſcript.*

12 Reſpondetur tertiò, Concilium Tridentinum quotieſcumque ſuſtulit privilegia, ſuſtuliſſe etiam inſerta in corpore juris: nullibi enim ex ſtylo Cõcilii in derogationibus generalibus cõſuevit fieri mentio talis inſertionis: ideoque in *cap. 2. ſeſſ. 5 & in cap. 15. ſeſſ. 23.* ſuſtulit privilegia Regularium inſerta in Clem. *Dudum de ſepult*, Item in *cap. 8. ſeſſ 7.* & in *c. 9 ſeſſ. 24.* derogavit privilegiis exemptorum, de quibus in cap *Luminoſo, 18 q. 2.* & cap. *Cum Epiſcopus, de off. Ordin. lib. 6.* Item in *cap. 5. ſeſſ. 14* quoad durationem conſervatorum ſuſtulit diſpoſitionem, cap. *fin de off. deleg. lib 6.* Item in *cap. 8. & 10 ſeſſ 23.* quoad Ordines, & dimiſſorias, ſuſtulit privilegia inferiorum, de quibus in cap. *Cum nullus, de tempor. ordin. lib. 6.* & in cap. *Abbates, de privilegiis, eodem lib* Item in *cap. 18. ſeſſ. 24.* ex ſententia S. Congregationis ſuſtulit indultum ſtudentium inſertum in cap. *Cum ex eo, de electione, lib. 6.* & alibi ſæpè: & tamen inſertionis hujuſmodi in jure communi nullam mentionem fecit, & in multis aliis caſibus, quos retuli in cap. *Nonnulli, à n. 42. ſupra de reſcript.* & in ſpecie quicquid in contrarium ſcripſerit Suar. *tom 3 diſp. 81. ſect. 2, vol. 2* & Rodriquez *de reg. tom. 3. qu. 4. art. 6.* decretum d. cap. *Vnici, ſeſſ. 22. de obſeru. & cult. in celebratione Miſſ.* abſtulit Epiſcopis facultatem concedendi etiam ex legitima cauſa uſum altaris portatilis in ſua diœceſi, quam habebant ex diſpoſitione juris communis, juxta tex. in d. cap. *Concedimus.* & cap. *Miſſarum, de conſecr. diſt. 1.* ut ſolidè probat, Navarrus *conſ. 1. q. 37. de conſtitut.* Et pro-
13 pterea cùm Cardinalis Paleottus olim petiiſſet, an poſſet concedere licentiam domi celebrandi, cùm infirmus deberet pro viatico communicari: Sacra Congregatio reſpõdit non poſſe. Quinimo cum Cardinalis Legatus Portugalliæ petiiſſet ut poſſet concedere licentiam celebrandi Miſſam in domo privata decenter accommodata, cùm infirmus aliquis debet pro viatico communicari, & hoc quia in illis regionibus ſunt multa loca adeo diſperſa, & remota à Parochiis, ut non ſine maximo incommodo poſſit Euchariſtiæ Sacramentũ circumferri: Sacra Congregatio reſpondit nõ eſſe concedendum; ergo non eſt ambigendum, quin Conc. ſuſtulerit privilegium Prędicatorum, & Minorum ut cumque clauſum in corpore juris, præſertim quia in d cap. *Vnico, §. Neve patiantur*, dum prohibet ne in privatis territoriis Miſſæ ſacrificiũ celebretur, utitur dictione illa univerſali, *quibuſcumque.* de cujus natura eſt, ut omnia includat, cap. *Solitæ. verſ Quandocumque ligaveris, ſupra de maior. & obed.* cap. *Si tibi abſenti*, ubi Archid. *num. 4. in verb. Quicumque, de præben. lib. 6.* & comprehendere etiam ea, quæ alias in ſimplici diſpoſitione non comprehenderentur, gloſſ. in Clem. *2. §. Dignitatem, in ver. Quodcumque, de vit. & honeſt. Cleric.* cum aliis allegatis per Sarnen, *in reg. de trien. qu. 2. num. 3 & 4.*

14 Quoad ſecundam partem dubii, an ſcilicet Fratres Prædicatores, & Minores poſſint in clauſtro monaſterii ſui Ordinis Miſſam celebrare ſaltem prævia licentia, & approbatione Epiſcopi diœceſani, videtur ſic diſtinguendum. Aut intendunt celebrare in altari portatili: & hodie non poſſunt etiam de Epiſcopi licentia; aut in altari fixo in aliqua capella ad divinum cultum dedicata: & poſſunt, ſi Epiſcopus locum prius viſitaverit, & ap-
15 probaverit. Vtriuſque propoſitionis veritas dilucidè apparebit, ſi expendantur verba Concilii in d. *cap. Vnico, ſeſſ. 22. de obſerv. & evit. in celebrat. Miſſ* quæ ſic ſe habent (Neve patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad divinum tantum cultum dedicata oratoria ab eiſdem Ordinariis deſignanda, & viſitanda ſanctum hoc ſacrificium à ſæcularibus aut Regularibus quibuscumque peragi.)

His verbis Concilium primò prohibet, ne Epiſcopi permittant, ut Miſſa celebretur in privatis domibus. Deinde prohibet ne id fieri permittant in locis, quæ ſunt omninò extra oratoria ad divinum tantum cultum dedicata. Tertiò præcipit ut huiuſmodi oratoria prius deſignentur, & viſitentur ab Ordinario: ex quo contextu colliguntur concluſiones infraſcriptæ.

Prima concluſio eſt. In privatis domibus nullo caſu poteſt Epiſcopus permittere, aut indulgere, vt à ſacerdotibus ſive ſæcularibus, ſive regulari-
16 bus Miſſæ ſacrificium celebretur. Et in hoc ſublata eſt facultas, quam Epiſcopi habebant ex diſpoſitione cap. *Miſſarum, de conſecrat diſtin. 1.* ut dictum eſt ſupra *num. 8.* Vnde cùm olim dubitatum fuerit An in domo Principis poſſit Miſſa celebrari quaſi non veniat appellatione domus privatæ: & quid de arcibus & palatiis Baronum, ubi exercent juriſdictionem: S. Congregatio cenſuit cõ-
17 prehendi dicto decreto Concilii hujuſmodi loca. Quæ concluſio procedit etiamſi in privatis domibus conſtructum eſſet oratorium dedicatum ad divinum cultum: nam nihilominus non liceret Epiſcopo impertiri licentiam illic celebrandi. Ratio eſt, quia cum in ſecunda prohibitione Concilium ſtatuat ne Epiſcopi permittant, ut celebretur extra Eccleſiam, & extra oratoriam ad divinũ cultum dicata: ſupervacanea fuit prohibitio de non celebrando in privatis domibus, ſi liceret in eis celebrare in oratorio dedicato ad cultum divinum, ſatis enim fuiſſet ſimpliciter prohibere ne celebraretur in locis extra Eccleſiam, & extra oratoria vt ſupra dedicata: nam per hoc ſatis clarè fuiſſet prohibita celebratio in privatis domibus, in quibus non extarent huiuſmodi oratoria. Vt ergo verba illa aliquid operentur, dicendũ eſt Concilium nullo caſu voluiſſe vt Miſſæ ſacrificium fieret in privatis domibus, atque ita etiamſi in
18 eis eſſet oratorium ad divinum cultum dedicatũ. Quam interpretationem ſæpius ſecuta eſt S. Congregatio cenſuit enim oratoria intra domeſticos parietes, aut in privato ſolo conſtructa, aut privatis ædibus adjacentia, utcunque ſint dedicata ad divinum cultum, cenſeri tamen privata, nec poſſe Epiſcopum indulgere, ut in eis ſanctum Miſſæ ſacrificium fiat, niſi habeant oſtium, quod immediatè reſpondeat in viam publicam, & in ipsã nullus aditus, aut proſpectus ex privatis ædibus pateat. Quinimo ſæpè declaravit oratoria ædificata in agro, aut ſolo privato licet ab omnibus diſtincta, adhuc privata cenſeri ſi oſtium reſpondeat in aream privatam ut cumque omnibus patentem quamvis his caſibus aliquãdo reſcripſerit ad Epiſcopos, ut poſtquam Dominus ſoli per publicum inſtrumentum ſitui ante oratorium exiſtenti efficaciter, & cum effectu renunciaverit, declarent oratorium illud eſſe publicum, ita ut ſit in ipſorũ facultate licentiam tribuere illic celebrandi, ubi tamen

tamen illud prius viſitaverint, ac divino cultui peragendo, ac decens eſſe compererint. In oratoriis autem, quæ omnino ſunt extra ædes privatas, reſpondit celebrandi licentias etiam ex cauſa Epiſcopos concedere non poſſe, ſed petendas eſſe à Sede Apoſtolica, prout poſtea obſervatum eſt. Olim hujuſmodi licentiæ concedebantur à S. Congregatione Concilii. Hodie expediuntur per litteras in forma Brevis.

19 Secunda concluſio, quæ deſumitur ex verbis Concilii in locis, quæ ſunt omnino extra Eccleſias, & extra oratoria ad divinum tantùm cultum dedicata, Epiſcopus permittere non poteſt, ut Miſſa celebretur à presbyteris ſæcularibus, aut regularibus quibuſcumque. Patet hæc concluſio ex littera textus, & ex ea ſatis clarè infertur, ut Diœceſanus Epiſcopus minimè poſſit tribuere licentiam Fratribus Prædicatoribus, vel Minoribus celebrandi in clauſtro ſuper altari portatili: nam etſi clauſtrum non ſit domus privata; ideoque nõ cadat ſub primam prohibitionem Concilii de nõ celebrando in privatis domibus, cadit tamen ſub ſecundam de non celebrando in locis extra Eccleſiam, & extra oratoria ad divinum cultum dedicata; verè enim clauſtrum nec eſt in Eccleſia nec altare portatile poteſt dici oratorium ad divinum cultum dedicatum; ideoque Pariſ. *conſ. 34. circa reſolutionem nu. 14 & 15, vol 4.* reſpondit domum Confraternitatis non eſſe locum ſacrum, aut religioſum, etiamſi in ea ſit campanella, & altare portatile, & quandoque celebretur ibidem diebus feſtivis, ſed adhuc remanere privatum, & profanum allegat Feder. de Sen. *conſ. 130. Factum tale eſt*, & Abbatem in c. *Patentibus, ſupra eod.* Felin in c. *De quarta, n. 13 de præſcript.* & alios quamplures. Et olim S. Congregatio conſulta. Vtrum Epiſcopus ſi in loco à domo privata diſtincto adſit altare, non tamen oratorii formam habente poſſit licentiam celebrandi concedere; reſpondit oportere oratorii formam habere, & viſitari & approbari ab Ordinario. Aliquando etiam fuit habitus recurſus ad S. Congregationem pro licẽtia celebrandi Miſſam in altari poſito in Eccleſia nondum conſecrata: & Congregatio conceſſit, dummodo cum petra conſecrata. Vnde ex verbis
20 Concilii apertè colligitur Epiſcopũ non habere amplius facultatem concedẽdi uſum altaris portatilis etiã in locis publicis, ſicuti olim habebat ex indulgentia Concilii Triburienſis, & Agathenſis.

Et confirmatur, quia quamvis oratoria authoritate Epiſcopi fundata aliquando veniant appellatione beneficii, ut notat Abb. in cap. *fin in fin. de cenſib.* & ideo poſſint comprehendi ſub regula de infirmis ſecundum Sarnen *in ead. reg. q. 23.* tamen in altaribus portatilibus regulæ Cancellariæ, & jura de beneficiis loquentia locum habere non poſſunt, ut tradit Quintil. Mandoſ. *in reg. de Annal. q. 17. n. 6. verſ. In altaribus viaticis.*

21 Tertia concluſio, quæ ex Concilio deducitur. Epiſcopus poteſt concedere licentiam ut Miſſæ ſacrificium celebretur in oratoriis publicis, ſeu ad divinum tantùm cultum dedicatis, dummodo illa non ſint in privatis domibus, quia tunc non eſſent publica, ut oſtenſum eſt ſupra in prima concluſione. Probatur hæc concluſio, quia dum Concilium prohibet ne Epiſcopi permittant ut celebretur in locis extra Eccleſiam, & extra oratoria ad divinum cultum tantùm dicata: ergo permittit ut hoc fieri poſſit in Eccleſia, & in oratoriis prædictis à contrario ſenſu, & ex reg. c. *Nonne, de præſumpt.* & l. *Cum Prætor, ff. de iud.* cum ſimil. nam prohibitum in uno caſu, in alio cenſetur permiſſũ, l. *Cum lex*, & ibi gloſ. *ff de leg.* Præſertim verò quia Conciliũ jubet ut oratoria ipſa prius deſignentur, & viſitentur ab Ordinario: ergo clarè admittit ut idẽ Ordinarius dare poſſit licentiã in eis celebrandi: alias enim inania eſſent illa verba Ordinariis deſignanda, & viſitanda.

22 Ex hac tertia concluſione infertur, ut ſi Fratres Prædicatores vel Minores intendant Miſſam celebrare in clauſtro non ſuper altari portatili, ſed ſuper fixo, in capella, ſeu oratorio occluſo, & interfecto, ſicuti aliqua cernuntur in clauſtris nonnullorum monaſteriorum Vrbis, hoc eis non prohibeatur de conſenſu Epiſcopi diœceſani. Ratio eſt, quia tunc oratorium illud cùm non ſit in privatis domibus, ſed in loco religioſo cum altari fixo & auctoritate Epiſcopi deſignatum, dicitur publicum cap *Auctoritate, de privil. lib. 6.* Mandoſ. *in reg. de annal. q. 17. n. 9.* & fuſius oſtenſum eſt ſupra in principio. Vnde ſuccedit facultas Epiſcopis per Concilium attributa, aut ſaltem non adempta concedendi licentiam ut in eo Miſſæ ſacrificium celebrari valeat. Talia ſunt oratoria Societatis Sanctiſſimi Sacramenti Beati Rocchi, Battentium, & aliarum conſimilium, quæ repeririuntur erectæ auctoritate Epiſcopi, de quibus loquitur Bald. *conſ 162. Quidam Franciſcus, num. 4. vol. 5.* Bart. in l *Sodales, n. 6. C. de colleg. illicit.* Cardin. *conſ. 11. Quædam Societas, n. 1. & ſeqq.* Item oratoria hoſpitalium, de quibus per Lap. *alleg. 41.* Calder. *conſ. 352. An Epiſcopus, alias 23. de teſtam.* Rom. *conſ. 477. in caſu propoſita, num. 13.* Paul. de Caſtr. *conſ. 167. Præſuppoſita, lib 2.* nec non oratoria Fraticellorum, ſeu Eremitarum. Item Pœnitentium, ſeu Jeſuatorum, ſuper quibus conſuluit, Anton de Butr. *d. conſ. 19. n 19.* Quippe in his, & aliis conſimilibus tamquam in publicis oratoriis etiam hodie celebrari poteſt prævia viſitatione, & approbatione Ordinarii, & ſuper altari lapideo in forma ſicut habent Eccleſiæ, juxta tex. in c. *Clericos*, c. *Nullus*, & cap. *Altaria, de conſecr. diſt. 1.* & declarat Rom. *d conſ. 477 n. 13.*

23 Quem ſenſum ſimiliter ſæpiùs admiſit S. Congregatio: nam olim conſulta quæ ratio tenenda ſit Nolæ, ubi in cuſtodia tenentur delinquentes in domo officialis ad hoc ut detenti poſſint Miſſam audire ſtante decreto Concilii in d. c *Vnico*, cenſuit ſcribendum, etſi in privatis domibus non licet celebrare Miſſas: tamen ſi erigatur ad hunc uſum, & in loco decenti oratorium ab Ordinario viſitandum, & approbandum, tunc poſſe. Item Confraternitas Valliſ Oleti Palentinæ diœceſis olim tranſmiſit ſuas Conſtitutiones, in quibus illud reperitur adnotatum, quod cùm velint celebrare in quodam cœnaculo dictæ Societatis, S. Congregatio reſpondit oratorium tale debere ab Ordinario viſitari, & approbari.

Ac demum reſpondit oratoria exiſtentia in monaſteriis, vel hoſpitalibus ordinaria, vel Apoſtolica auctoritate fundatis, non comprehendi in prohibitione Concilii in dicto verſ. *Neve patiantur.*

Ex quibus omnibus ad propoſitam quæſtionem reſpondendum videtur Fratres Prædicatores, & Minores nequaquã poſſe in clauſtro monaſterii

in altari portatili Miſſas celebrare etiam de Epiſcopi conſenſu. Cæterum ſi ſuper altari fixo in oratorio ad divinum tantùm cultum dedicato celebrare voluerint, poſſe id eis permitti ab Ordinario, ubi tamen locum prius viſitaverit, ac divino cultui aptum, ac decentem eſſe compererit.

An autem altaris viatici privilegium competat S. R. E. Cardinalibus, dixi in c. *Quod nonnullis*, *à n. 5. uſque ad n. 31. ſupra eod.*

De Pœnis,

Cap. Licet.

SVMMARIVM.

1 *Prælati, qui in criminibus diſpenſare non poſſunt pœnam à iure ſtatutam nequeunt in pecuniariam commutare.*
Prælati nec pro criminoſis ſuſtinendis, nec correctionis cauſa ex cupiditate debent pecuniam exigere, ibid.
2 *Archidiaconi plures eſſe poſſunt in eadem Eccleſia.*
Et an omnes debeant eſſe Doctores, ita ut optari non poſſint à Canonicis non Doctoribus. ibid.
3 *Prælatus, qui crebrò, & facilè pœnas pecuniarias infligit eſt vehementer ſuſpectus de avaritia.*
4 *Idem ſi huiuſmodi pœnas ſibi applicet, & n. ſeq.*
5 *Pœna illa infligenda eſt, quæ magis timetur, & n. 11.*
6 *Prælatus, qui mediante pecunia ſuſtinet criminoſos, iuſtitiam vendit.*
7 *Iudex eccleſiaſticus pro criminibus ad eius forum ſpectantibus poteſt punire laicum, etiam ſibi in temporalibus non ſubiectum.*
8 *Aromatarius, qui fabarum farinam miſcuit in cera candelarum, puniri poteſt à Prælato habente in loco iuriſdictionem epiſcopalem.*
9 *Iudex eccleſiaſticus in cauſis criminalibus an poſſit pœnas pecuniarias infligere.*
10 *Quid ſi pro crimine ius ſtatuat pœnam pecuniariam eſſe imponendam.*
11 *Et quid ſi ius ſtatuat certam pœnam ſpiritualem, vel corporalem, non autem pecuniariam.*
12 *Et quid ſi de pœna imponenda nihil ſit iure cautum.*
13 *Iudex, qui ſuper crimine diſpenſare non poteſt, an poſſit pœnam à iure ſtatutam in pecuniariam commutare.*
14 *Epiſcopus, vel alius index eccleſiaſticus in cauſis ſpiritualibus, vel mixti fori, an poſſit contra laicos ſibi in temporalibus non ſubditos pœnis pecuniariis procedere, & n. ſeq. uſque in fin.*
15 *Quid in terminis iuris communis, & n. 18.*
16 *Iudex eccleſiaſticus in criminibus ſui fori non poteſt laicos carceribus mancipare.*
Contrarium, n. 20.
17 *Iudex delegatus, vel Ordinarius an poſſit mittere in poſſeſſionem bonorum laicalium, ſuper quibus ſententiam tulit, & n. 20. in fin.*
18 *Intellectus cap.* 2. maled. *& cap.* Poſtulaſti de Iudæis.
18 *Pœna pecuniaria debetur iudici ſæculari, etiam quando punit laicum ad requiſitionem iudicis eccleſiaſtici.*
20 *Perſonam diſtringere magis eſt, quam bona.*
21 *Epiſcopus ex Concilio Tridentino an poſſit procedere contra laicos in cauſis ad eius forum pertinentibus etiam pœnis pecuniariis, & num. ſeq. uſque in finem.*
22 *Epiſcopus de iure communi prius debebat uti cenſura pro executione ſuæ ſententiæ, & in ſubſidium invocare brachium ſæculare. Contra poſt Concilium.*
23 *Iudices eccleſiaſtici abſtinere debent à cenſuris, etiam contra laicos, ubi executio realis, vel perſonalis fieri poteſt.*
24 *Iudex eccleſiaſticus in cauſa reſtitutionis dotis an poſſit per ſententiam exequi in bonis laicalibus.*
25 *Ad iudicem eccleſiaſticum ſpectat tam cognitio, quam executio in cauſis civilibus, vel criminalibus, in quibus laici forum Eccleſiæ ſortiuntur.*
26 *Concilium Tridentinum in* cap. 3. ſeſſ. 25. *expenditur.*
27 *Brachij ſæcularis invocatio eſt arbitraria Epiſcopo, etiam contra laicos.*

1 LICET. Archidiaconi, & alii Prælati, qui in criminalibus diſpenſare non poſſunt, ubi alia pœna à jure ſtatuitur, pecuniariam non poſſunt imponere. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. Butr. Cardin. & Anchar. vel aliter ſervandum Abb. & Marian. Socin. Non debent Prælati pro criminoſis ſuſtinendis pecuniam exigere, nec etiam correctionis cauſa ex cupiditate pœnam pecuniariam imponere. Sunt duæ partes. Prima ponit Archidiaconorum actus reprehenſibiles. Secunda mandat, illos inhiberi, & compeſci, ibi, *Mandamus.*

2 Nota primò ex textu ſecundum Abb. in uno Epiſcopatu eſſe poſſe plures Archidiaconatus; & ſic eamdem dignitatem eſſe multiplicabilem in eadem diœceſi, de quo in cap. *Ex parte, il primo*, & cap. *Quoniam*, Abbas, *de offic. deleg.* Adde inferiorem dignitatem multiplicari poſſe etiam in eadẽ Eccleſia, ſicuti ſunt plures Archidiaconi in Eccleſia Callagur. de quorum poteſtate, & juriſdictione refert ſe conſuluiſſe Marian. Socin. *hic in 1. notab.* Idem patet in Eccleſia Taraconen. cujus Capitulum aliàs dubitavit An quod diſponitur *c. 12. ſeſſ. 24. in ver. Archidiaconi*, videlicet ut Archidiaconi ſint Doctores, Magiſtri in Theologia, vel Licentiati in jure canonico, habeat locum dumtaxat in majori Archidiacono ubi in Eccleſia ſunt tres, vel quatuor Archidiaconi, ſicuti ſunt in Eccleſia Taraconen. adeout ex conſuetudine Eccleſiæ, ſecundum quam antiquior Canonicus conſuevit optare dignitatem vacantem, poſſit, etſi Doctor non ſit, nec licentiatus, optare Archidiaconatum, ſi caſus vacationis evenerit: S. Congregatio Concilii cõſideravit, cùm Concilium indefinitè loquatur de Archidiaconis, eſſe intelligendum de omnibus. Tamen propter illa Concilii verba, ubi fieri poterit, dictum fuit cùm agatur de opinione, quæ competit tantùm Canonicis antiquioribus, & non eſt ſublata à Concilio; ſi inter omnes Canonicos adſit aliquis Doctor, illi dandum eſſe Archidiaconatum vacantem, & non antiquiori: ſi autem nullus adſit Doctor, admittendum eſſe antiquiorem Canonicum, licèt non Doctorem.

3 Secundò nota ibi, *de radice cupiditatis, & avaritiæ prodire videntur*; adverſus Prælatos, qui crebrò, & facilè pœnas pecuniarias infligunt, oriri vehementem præſumptionem avaritiæ, cujus ſuſpicio

ſpicio omnis ab eccleſiaſtico ordine abeſſe debet, in Concil. Trid. cap. *1. ſeſſ. 21.* Ad hoc cap. *Ea quæ ſupra, de cenſ.* & quod notatur in cap. *1. de decim.*
4 Vnde Hoſt. in cap. *Vt Clericorum num. 7. in ver. Pecuniæ, de vit. & honeſt. Cleric.* (delinquentes, inquit, non ſunt in pecunia puniendi) ut *hic*, & *ſupra, de off. Ordin.* cap. *Irrefragabili, in fine*, in Auth. *Vt iud. ſine quoquo ſuffrag.* §. *Cogitatio, verſ. Ad horum forum meritò latam, uſque ad* §. *ſeq.* in Authen. *de mandat. Princip.* §. *Oportet*, ubi dicitur quod perſonæ delinquunt, & non res, & in Authen. *Vt nullus iudex*, § *Quoniam verò*, ſed in talibus reprehenditur pecunia ex avaritiæ fonte levata quod ſemper præſumitur ſi imburſetur: ſecus ſi cauſa correctionis, & ex fomite charitatis hoc fiat; quod præſumam ubi judex ipſam ſibi non retinet, nec imburſat, ſed pauperibus erogat; & ſecundum hoc intellige ſupra *de off. Ordin.* cap. *Dilectus, de delict. puer.* cap. *2. & de raptor.* cap. *In Archiepiſcopatu*, *32. quæſt. 5.* cap. *Si vos*, *18. quæſt. ult.*
5 *§. ult.* Sic enim locum habebit quod illa pœna infligenda eſt, quæ magis timetur, ſupra ut *lit. non conteſt.* cap. *Quoniam*, § *fin.* & ſecundum Auguſt. ſive plectendo, ſive ignoſcendo hoc ſolum benè agitur ut vita hominum corrigatur, ut *23 quæſt. 5.* cap. *Prodeſt ſeveritas*: ita formaliter Hoſt. quem totidem verbis ſequuntur *ibi* Io. Andr. Anchar. & alii, & Marian. Socin. *hic num. 53.* facit optimus text. in cap. *Cognovimus*, *16. quæſt. 6.* ubi ſecundum Archidiac. acriter reprehenduntur illi, qui prætextu correctionis gerebant curam Marſupii contra l. *2. C. de ſecund. nupt.* ibi, *Ne fiſci videamur habere rationem.*
6 Tertiò nota ibi, *pro corrigendis exceſſibus*, Prælatum qui mediante pœna pecuniaria ſuſtinet, & tolerat criminoſos, juſtitiam vendere, ut hic notat Hoſtien. *in princip. in ver. Pro corrigendis*, Ioan. Andr. *num. 1. in eod. ver.* & Marian. Socin. *num. 7. in ſecundo notab.* quod inter graviora crimina computatur, cap. *fin.* § *fin. de purgat. Canon.* Vnde hos meritò appellat judices ſimoniacos Bald. in cap. *Irrefragabili, n. 3. in fin. de off. Ordin.* & ibi dixi in §. *Cæterum*, ad hoc cap. *Vt Clericorum*, ibi (Prælati verò, qui tales præſumpſerint in ſuis iniquitatibus ſuſtinere, maximè obtentu pecuniæ) *ſupra de vit. & honeſt. Clericor.*
7 Vltimò nota ex textu iuncta gloſſa, Prælatum non poſſe procedere contra laicos criminoſos, niſi ſint ſubjecti in temporalibus, vel de conſuetudine hoc illis competat: nam cùm textus dicat hos Archidiaconos exegiſſe pœnas pecuniarias à Clericis, & laicis, gloſſa quærit cur dixerit de laicis, & ſolvit, quia fortè ſunt de ſua juriſdictione temporali, vel de conſuetudine hoc habent. Sed tu dic gloſſam hoc dixiſſe per modum exempli: ſed tamen etiam extra illos caſus judex eccleſiaſticus procedit contra laicos in cauſis ad illius forum pertinentibus, ut eſt caſus in cap. *1. & 2. ſupra, de*
8 *adulter.* & not. in cap. *Dilectus, de offic. Ordin.* in cap. *Ad aures, de ſimon.* & per Hoſt. *hic. num. 1. in verb. A Clericis, & laicis*, & Abb. Antiq. qui *nu. 1. in ver. Laicis* (Iſtis, inquit, poterit imponere pœnas pro criminibus eccleſiaſticis, ut uſura, ſacrilegio, & hujuſmodi) & in cap. *1. de empt. & vendit.* ubi tenet Archidiaconum habentem in loco juriſdictionem Epiſcopalem punire laicum aromatarium, qui fabarum farinam ceræ candelarum venialium immiſcebat: & ſequuntur ibi alii Scribentes poſt Io. Andr. Roman. *ſingul. 139. Fui aliàs interrogatus*, & Felin in cap. *Irrefragabili* §. *Cæ-*
22 *terum, n. 5. ſupra, de offic. Ordinar.* & dicam latiſſimè infra à *n. 14. uſque in finem.*
9 QVÆRO, An judex eccleſiaſticus poſſit in cauſis criminalibus pœnas pecuniarias infligere.
Quæſtio duas habet inſpectiones. Prima eſt an judex eccleſiaſticus his pœnis procedere poſſit contra Clericos. Secunda an poſſit ſic procedere contra laicos in cauſis ſpectantibus ad forum eccleſiaſticum.
10 Quoad primam inſpectionem Doctores quotidie in hac materia remittunt ad gloſſam hic poſitam in ver. Pœnam, quæ diſtinguit tria membra. Primum eſt, cùm jus ſtatuit pro crimine pœnam pecuniariam eſſe infligendam: & quicumque judex cognoſcit de illa cauſa, abſque dubio poteſt eam pœnam imponere: jura ſunt clara in cap. *In Archiepiſcopatu, ſupra de raptor.* in cap. *Cum devotiſſimam*, *12. quæſt. 2.* & in cap. *Quoniam*, *18. diſtin.*
11 & in l. *2.* §. *ult. ff. de iudic.* Secundum eſt cum jus ſuper crimine ſtatuit certam pœnam ſpiritualem, vel corporalem, non autem pecuniariam: & in hoc ſecundo membro gloſſa diſtinguit: nam aut judex poteſt ſuper crimine diſpenſare, & poteſt illam in pecuniariam commutare: & in hoc caſu ſecundum gloſſam habet locum opinio Hugonis, qui dixit eam pœnam eſſe infligendam, quæ magis timetur, arg. cap. *Ex vindicta*, *23. q. 4.* & cap. *Prodeſt*, *q. 5.* & cap. *Quoniam, ſupra, ut lite conteſtata.* Aut judex diſpenſare non poteſt ſuper crimine; & tunc pœnam à jure ſtatutam non poteſt in pecuniariam commutare: & in hoc caſu ſecundum gloſ. loquitur hæc Decretalis quia Archidiaconi, de quibus hic ſuper crimine diſpenſare non poterant: unde non debebant pœnam pecuniariã infligere, ſed ſpiritualem, prout qualitas crimi-
12 nis exigebat, arg. c. *At ſi Clerici, ſupra de iudic.* Tertium eſt cùm de pœna imponenda nihil jure cautum reperitur, & tunc relinquitur judicis arbitrio an pecuniariam, vel aliam infligat, ut in c. *de cauſis, ſupra de offic. deleg.* In primo, & tertio mem-
13 bro conſentiunt omnes; ſed in ſecundo maxima eſt Doctorum controverſia: nam Innoc. Abb. antiq. Hoſtien. Io. Andr. & alii communiter uſque ad Abbatem Siculum ſequuti ſunt diſtinctionem gloſſæ: ſed ipſe Abbas, & poſt eum Marian. Socin. illam impugnant exiſtimantes quemlibet judicem, qui poteſt de cauſa cognoſcere, poſſe pœnam utcumque à jure ſtatutam, & determinatam in pecuniariam commutare, dummodo id faciat in ſententiæ prolatione, & cauſa cognita: & hanc opinionem dicit eſſe communem idem Marian. hic *n. 21.* ſed tu in hac materia diſtingue pleniùs, ut dixi latiſſimè in cap. *Irrefragabili*, §. *Cæterum*, *à n. 3. uſque in fin. ſupra de offic. Ordin.*
14 Quoad ſecundam inſpectionem de laicis quæro an Epiſcopus, vel alius judex eccleſiaſticus in cauſis criminalibus ad ejus forum pertinentibus contra laicos ſibi alias in temporalibus non ſubditos, pœnis pecuniariis procedere poſſit, præſertim ex decreto Concilii Tridentini in cap. *3. ſeſſ. 25. de reform.*
15 In hac quæſtione de jure communi maxima erat Doctorum diſſenſio: nam Epiſcopũ non poſſe hujuſmodi pœnis animadvertere in laicos ſibi aliàs in temporalibus non ſubditos pro delictis,
16 quæ ſunt de foro Eccleſiæ, ſcripſerunt Hoſt. & Io. Andr.

Andr in cap *1. de homicid. lib. 6.* à quibus non videntur diſſentire Doctores, qui tenent *iudicem* eccleſiaſticum in criminibus ſui fori non poſſe laicos carceribus mácipare, & punire: inter quos recenſentur idem Ioan. Andr *in addit. ad Speculat. l. 4. part. 1. rub. de off. Ordin. & de maiorit. & obed.* Oldrad. *conſ. 86.* qui licèt ſubobſcurè loquatur, rectè tamen perpenſus pro hac parte debet adduci Anchar. *in reg. Ea quæ, quæſt. 11. n. 17.* Ubi quæſtione diligenter examinata, ſequitur opinionem Ioan. Andr. Rom. *ſing. 703.* Bonifac. de Vitalin. poſt Zenzel. *in Clemen. 1. de off. Ord. in fin.* Alciat. in *cap. 1. num. 22. de off. Ord.* Maſſeur. *in prax. tit. de Iudic. & eorum iuriſd. num. 20.* Socin. *conſ. 119. n. 17. & ſeq. lib. 4.* Auguſt. de Arimin. *in addit ad Angel. in tract. de maleſ. ſuper verb. Fama publica, numero. 88.* Boet. qui teſtatur variis Parlaméti Pariſienſis Areſtis ita eſſe declaratum, *quæſt. 227. num. 11.* Capella Tholoſan. *qu. 378.* incip. *Item fuit quaſi nm* Clar. in § *fin. qu. 37. verſ. Vnum ſcio*, Franc. Marc. *quæſt 449. num. 1. & 2.* Ioannes Lupus *in repetit. cap. Per veſtras, in 2. notab. §. Sed eſt pulchra dubitatio, numero. 18. de donat. inter vir, & vxor.* ubi prolixa diſputatione pro hac parte, & ipſe cõcludit.

17 His addi poſſunt alii authores, qui exiſtimarunt Delegatum Papæ non poſſe mittere in poſſeſſioné bonorum laicalium, ſuper quibus ſententiam tulit; ſed executionem hujuſmodi obtinendam eſſé à judice ſæculari: atq; omnes alii, qui ſcripſerunt in cauſis inter laicos ad forum eccleſiaſticum ſpectantibus, Epiſcopum, tametſi ferre poſſit ſententiam, non poſſe tamen mittere in poſſeſſionem bonorũ laicalium: nam hæ quoque opiniones iiſdẽ nituntur rationibus, quibus nititur hoc caſu negatiua opinio, ut Epiſcopus aliis pœnis, quàm cenſuris aſtringere, vel cohibere non poſſit laicos delinquentes. Plurimi autem & graues ſunt qui prædictas duas opiniones ſequũtur, videlicet Innoc in cap. *Significaſti, prope fin. de off. Delegat.* Hoſtien *ibidem*, & Bald Cardin. *in Clem. 1. q. 10. de off. Deleg.* Rebuff *in Comment. ad concordat. Franc. ſuper rubr. De regia, ad Prælat nominat. facien. ſuper verb. Manibus noſtris.* Quapropter ex his authoritatibus ſimul junctis euidenter conſtare videtur negativam opinionem eſſe communem, cùm de ea teſtes habeamus tam antiquos Doctores, quàm etiam recentiores; & tam eos qui illam ſequuntur, quàm illos, qui diſcrepant ab ea, videlicet Io. Andr. *in d. rubr.* Bald. in d. cap. *Significaſti*, Clar *d. q. 37.* Io. Lup. *in loco ſupracitato* Michael Graſ. *lib. 2. com. opin. cap. 8. num. 4.* Iacob Beret. qui contrariæ opinionis fundamenta copioſè refellit, *conſ. 5. per tot.*

18 Non deſunt tamen graves Doctores, qui contrariam ſententiam amplectuntur, videlicet Abb. *hic num. 8.* ubi reprobata opinione Io. Andr. tenet Epiſcopum poſſe imponere pœnam pecuniariam laico temporaliter ſibi non ſubjecto, quia, inquit, ex quo eſt caſus, in quo etiam judex eccleſiaſticus vendicat ſibi juriſdictionem in laicos, non apparet ratio quare in caſibus prædictis non poſſit imponere pœnam pecuniariam: & pro hac opinione inducit textum in c. *Statuimus, 16. q. 1.* & in cap. *Quiſquis, 17. qu. 4.* Licèt pro faciliori expeditione judex eccleſiaſticus poſſit hoc committere judici ſæculari: & ita ſecundum eum procedunt jura in cap. *2. de maled.* & in c. *Poſtulaſti, de Iudæis*: quæ pro contraria ſententia allegat Io Andr. & ſequitur totidem verbis Marian Socin *hic in fine*, & Felin. in cap. *Irrefragabili §. Cæterum, num. 5. ſu-*
19 *pra de off. Ordin.* Nec diſſentit Io. de Anan. in d. cap. *2. col. 8. de maledic.* relatus à Felin. *ubi ſupra* dum tenet, pœnam pecuniariam deberi judici ſæculari, etiam quando ipſe punit laicum ad requiſitionem eccleſiaſtici; ſecus ſi ipſe judex eccleſia-
20 ſticus puniat. Quibus adſcribi poſſunt etiam illi, qui cenſent judicem eccleſiaſticum in cauſis eccleſiaſticis poſſe contra laicos procedere etiam ad capturam, & corporalem punitionem. Hi enim procul dubio ſentiunt poſſe procedere etiam ad pœnam pecuniariam, quia ſecundum Io. Andr. & DD in cap. *Vnico, ſupra, de oblig. ad ratiocin.* magis eſt perſonam diſtringere, quam bona. Inter hos autem in primis numerantur gloſſa vnica in cap. *Contra idolorum, 26. q.* Oldrad. *conſ. 86.* Gemin. & Franc. in cap. *Cum Epiſcopus, de offic. Ordin. lib. 6.* Io. de Anan. in cap *Qualiter & quando, el ſecondo, §. Ad corrigendos, num. 20. de accuſat.* Foller. *in praxi crim. canon par. 2. iudiciali ſuper ver. Aut inquiſitione formata, numero. 37.* & alii plures quos retuli in cap. *Peruenit, num. 22. ſupra de adulter.* ubi etiam à *num. 10.* de harum opinionum veritate latè diſſerui, & *num. 28* ubi egi de opinione Innocentii ſuperiùs relata *n. 2.*

21 Cùm igitur utraque opinio graves habeat authores, & pluribus etiam rationibus muniatur, quæ recenſentur à Doctoribus in locis ſuperiùs citatis, valdè eſſet difficile tantæ concertationi ex jure communi finem ponere. Cæterum inſpecto jure noviſſimo Tridentini Concilii *d. cap. 3. ſeſſ. 25* ad quod principaliter reſtrictum eſt dubium, hæc quæſtio videtur ferè indubitabilis; & quod Patres Concilii ſecuti videntur opinionem affirmatiuá
22 tanquàm veriorem. Quod, ut magis appareat perpendendum eſt ſacrum Cõcilium longè diuerſam habuiſſe rationem, quàm eam, quæ à ſacris Canonibus, & Doctoribus ante ipſum Concilium conſiderabatur.

Nam ipſi eo ſpectabant, ut Epiſcopus pro executione ſuæ ſententiæ, & pro ſua juriſdictione uteretur cenſura eccleſiaſtica, cap. *Dilecto, de ſenten. excom. in 6.* & cenſura non proficiente, in defectũ, & ſubſidium brachium ſæculare imploraret; juxta not in cap. *1. de off. Ordin.* & animaduerterunt plerique ex DD. ſupra citatis, & in ſpecie Franc. Marc *d. deciſ. 449. num. 2. & 3.* At ſacrum Concilium, ne contingeret cenſuras frequenter fulminatas magis contemni, quàm formidari, ordine converſo, ubi priùs oportebat uti cenſuris, & in ſubſidium alia adhibere remedia, voluit priùs experienda eſſe alia remedia, & in ſubſidium deue-
23 niendum ad cenſuras. Ac propterea ſiue approbando opinionem eorum, qui exiſtimarunt Epiſcopum poſſe has pœnas adhibere etiam quoad laicos, ſive novum jus ſtatuendo, mandavit judicibus eccleſiaſticis, ut in cauſis judicialibus quandocũque executio realis, vel perſonalis propria auctoritate fieri poterit, abſtineant à cenſuris: ſed liceat eis in cauſis civilibus ad forum eccleſiaſticum quomodolibet pertinentibus contra quoſcũque etiam laicos per mulctas pecuniarias, ſeu pignorum captionem, & perſonarum diſtrictionem per ſuos proprios, vel alienos executores faciendã aliaque juris remedia procedere; & ſi executio realis, vel perſonalis hac ratione fieri non poterit, eos demum excõmunicatione propter alias pœ-

pœnas ferire. Idem poſtea conſtituit ipſum Concilium in cauſis criminalibus, ex quo Concilii textu ad dubii noſtri deciſionem plura notanda ſunt.

24 Primum eſt, Concilium apertè vel improbare, vel corrigere opinionem Hoſtien Io. Andr. Bald. & aliorum, quæ habetur in d. cap. *Significaſti, de offic. deleg.* tenentium in cauſa reſtitutionis dotis, quæ pertinet ad forum Eccleſiæ non poſſe judicem eccleſiaſticum, qui ſententiam tollit, eam exequi in bonis laicalibus, ſed debere requirere brachium ſæculare: nam Concilium, quod proculdubio etiam hanc cauſam complectitur in illis verbis, *in cauſis ad forum eccleſiaſticum quomodolibet pertinentibus*, apertè tribuit Epiſcopo poteſtatem procedendi ad executionem tam realem, quàm perſonalem per ſuos, vel alienos executores.

25 Ideoque cùm aliàs dubitatum fuerit, an Epiſcopi ſuas ſententias in quibuſcumque cauſis criminalibus, & civilibus, quarum cognitio ad eoſdẽ noſcitur pertinere, exequi poſſint; an verò ad illos tantũm ſpectet cognoſcere, & judicare de cauſis illis: executio verò pertineat circa clericos, ad miniſtros eccleſiaſticos; circa laicos verò ad ſæculares. Sacra Congregatio cenſuit in cauſis quibuſcumq; tam civilibus, quam criminalib', in quibus laici forum Eccleſiæ ſortiuntur, non ſolùm cognitionem, verum etiam executionem ad judicem eccleſiaſticum pertinere.

Quamobrem correcta illa opinione, quæ eaſdẽ habebat rationes, quas habet hæc, de qua agimus, & quæ à DD. promiſcuè pertractatur adeò ut Authores illius opinionis etiam in loco dubio allegentur tamquam unus, & idem ſit articulus; conſequens eſt, ut etiam in caſu noſtro Concilium voluerit licere Epiſcopo pœnas pecuniarias, atq; alias laici infligere in delictis ad ſuum forum pertinentibus.

Secundò hoc idem confirmat ratio Concilii: cum enim velit cenſuris parcè utendum, & in ſubſidium ad eas deveniendum, neceſſe erat Epiſcopis auctoritatem tribuere alia adhibendi remedia: alioquin implicaret contradictionem, ut cenſuris contra laicos uteretur in ſubſidiũ, utiq; aliis pœnis eos coercere non poſſet quia tunc cũ ſolæ cenſuræ ſuppeterent Epiſcopo; fruſtra juberetur eas ad extremum reſervare.

26 Tertiò, quia huic interpretationi congruunt alia verba Concilii, quaſi cum myſterio poſita ad hanc difficultatem tollendam: nam quoad eccleſiaſticos non erat dubium quin poſſet Epiſcopus aliis pœnis procedere, quàm cenſuris: & ideò Cõcilium difficultati occurrens exprimit laicos cum illa dictione etiam implicativa, quia in laicis erat opinionum diverſitas. Præterea Concilium
27 addidit ea verba, *per ſuos proprios, aut alienos executores*; ut inſinuaret invocationem brachii ſæcularis non eſſe hoc caſu neceſſariam, niſi Epiſcopus ad eam confugere vellet: & poſt alias pœnas adjicit verba illa, *anathematis mucrone*, ut nulli dubium eſſe poſſet, ad ſolum anathema reſtrictam eſſe in laicos Epiſcopi poteſtatem. Quæ omnia etſi dicta ſint quoad caſus civiles, repetita tamen cenſentur etiam quoad criminales, ex illis verbis: *ubi executio realis, vel perſonalis*, ut ſupra.

Hæc omnia maximè confirmantur ex actis ipſius Concilii, quæ in arce S. Angeli aſſervantur: ibi enim habetur, decretum d. cap. 3. conditum fuiſſe inſtantibus præcipuè Regis Catholici Oratoribus, qui Regis nomine conquerebantur Epiſcopos faciles eſſe ad cenſuras laicis infligendas, poſtulabantque ut aliis pœnis Epiſcopi antea experirentur num juſtitiæ ſatisfacere poſſent, nec niſi in ſubſidium cenſuras fulminarent. Quamobrem ſi Concilium hanc viam pœnarum temporalium Epiſcopis non aperuiſſet, nec cenſuras ad extremum reſervaſſet, nec juſtæ Regis petitioni ſatisfeciſſet. Et in hanc ſententiam ſæpius S Congregatio Concilii, Epiſcopis Regni Luſitaniæ quærentibus reſpondit; adeout quamvis res tunc examinata non fuerit, pro clara tamen habita ſit ab omnibus; & nunc minimè ab ea ſit recedendum.

De Pœnis

Cap. Presbyteri:

SVMMARIVM.

1 *Pœna presbyteri interfecti pars applicatur Eccleſiæ, cui præfuit, alia pars pro eius anima diſtribuitur.*
2 *Prælatus agere poteſt pro iniuria ſuo Clerico illata.*
3 *Pœna pecuniaria non eſt vindicta.*
4 *Pœnas pecuniarias an Epiſcopus poſſit ſibi applicare, & n. ſeq. uſque ad n. 24.*
5 *Epiſcopus dicitur habere fiſcum.*
Contrarium. Declaratur, n. 16. & 27.
6 *Bona Clerici damnati devolvenda ſunt in fiſcum Eccleſiæ.*
7 *Confiſcatio ex delicto Clerici fit Cameræ Epiſcopali, ubicumque ex delicto laici veniunt confiſcanda bona ipſius laici.*
8 *Bona Clerici decedentis ſine hærede ex teſtamento, vel ab inteſtato devolvuntur ad Curiam eccleſiaſticam, non autem ad Curiam Principis ſæcularis.*
9 *Pœna pecuniaria, quam iudex eccleſiaſticus imponit per ſententiam arbitrio ſuo, converti debet in utilitatem Eccleſiæ, vel in uſum pauperum.*
10 *Mulctas pecuniarias non poteſt iudex eccleſiaſticus ſibi applicare.*
11 *Statuti conditor non poteſt ſibi applicare pœnam pecuniariam à ſtatuto limitatam.*
12 *Epiſcopus ſi aliunde habeat unde vivat, non poteſt in ſuos uſus convertere pœnas pecuniarias à iure, vel ſtatuto præfinitas, & n. 21.*
13 *Intellectus huius cap.*
14 *Pœnæ quæ pro facinoribus iam commiſſis infliguntur, non ærario Principis, ſed publicis operibus ſunt deputandæ.*
15 *Fiſci ratio non eſt habenda ubi de morum correctione agitur.*
16 *Epiſcopus nihil poteſt confiſcare ſuæ Cameræ.*
17 *Pœna pecuniaria, quæ imponitur pro damnis alteri illatis, cui ſit applicanda, & n 29.*
18 *Epiſcopus ſi evidenter egeat, an poſſit ſibi applicare pœnas pecuniarias à iure, vel ſtatuto limitatas, & num. 21.*
19 *Eleemoſynam obſtrictus facere nomine alterius poteſt eam ſibi conferre, ſi in evidenti neceſſitate ſit conſtitutus.*

Pœna

20 *Pœnæ Clericorum non reſidentium, & concubinariorum indiſtinctè piis locis, vel pauperibus ſunt erogandæ.*
21 *Epiſcopus quas pœnas pecuniarias poſſit ſibi applicare ex ſententia S. Congregationis Concilii, & num. ſeqq.*
22 *Paupertas Epiſcoporum in materia applicationis pœnarum qualiter ſit æſtimanda.*
23 *Pœnæ pecuniariæ pauperibus magis egentibus ſunt conferendæ.*
24 *Pœnæ pecuniariæ an poßint pro aliqua parte applicari ab Epiſcopo procuratori fiſcali.*
Et an executoribus, & miniſtris Curiæ, num. 30. & 35.
Et an pro expenſis tribunalis, num. 37.
Et an in reparationem palatii Epiſcopalis, aut domus Vicarii, num. 38.
25 *Procuratori fiſcali, ſi ita ſe habeat conſuetudo, aßignari poteſt ex qualibet condemnatione decima pars eius quantitatis, in qua reus cum Camera ſe compoſuerit.*
26 *Pœnæ pecuniariæ locis piis ſunt integræ applicandæ.*
27 *Eccleſia habet fiſcum, non tamen ad explendam Epiſcoporum avaritiam.*
28 *Pœnæ pecuniariæ quibus uſibus erogari debeant ex Conciliis provincialibus Ravennaten. & Mediolanen. & n. 34.*
29 *Pœnæ pecuniariæ nulla ex parte applicari poſſunt iudici ab Epiſcopo deputato ſuper damnis datis Eccleſiæ.*
30 *Miniſtri Curiæ Epiſcopalis non obſtante conſuetudine, & Eccleſiæ paupertate nihil percipere debent ex pœnis pecuniariis, & n. 35.*
31 *Pœnæ pecuniariæ non poſſunt ab Epiſcopo applicari fabricæ, vel Sacriſtæ Eccleſiæ, ſi id directè cedat in alicuius utilitatem.*
32 *Pœnæ ſive ex Conſtitutionibus ſynodalibus, ſive ex præcepto Ordinarii proveniant, ſive ex ſtipulatione prætoria piis locis tantùm ſunt applicandæ.*
33 *Depoſitarius pœnarum ex Capitulo conſtitui debet, qui Epiſcopo præſente, Capitulo rationem adminiſtrationis reddat.*
34 *Pœnæ non obſervantium dies feſtos pro tertia parte applicari debent accuſatori.*
35 *Executoribus pro quarta.*
36 *Vicario Epiſcopali nulla portio ex pœnis pecuniariis aßignari poteſt.*
37 *Expenſæ tribunalis ad Epiſcopum pertinent.*
39 *Pœnæ quænam indiſtinctè etiam in caſu egeſtatis Epiſcopi locis piis ſint applicandæ.*

1 PRESBYTERI. Legitur dupliciter. Primò exponendo litteram ibi, *eius, ideſt preſbyteri interfecti*. Et ſecundum hanc lecturam quæ communiter tenetur, hoc dicit: Interficiens presbyterum puniendus eſt, & pœnæ pars Eccleſiæ, cui præfuit, alia pars pro ejus anima diſtribuitur. Secundò legitur exponendo verbum, *eius*, ideſt Epiſcopi: & juxta hanc lecturam Decretalis hoc intendit. Medietatem pœnæ presbyteri interfecti, Eccleſiæ, cui præfuit, applicabit Epiſcopus; aliam verò medietatem in ſuas neceſſitates diſtribuet. Et huic ſecundæ lecturæ videtur congruere ratio, quæ ponitur in fine textus, videlicet, &c. Quæ ratio inſinuat Epiſcopum aliquid commodi ſentire ex hac diſtributione, ac proinde non eſſe nudum executorem, ad l. *Sulpitius*, ubi gloſ. & Odofred. *ff. de donat. inter vir. & uxor.* notant Bart, Florian, & Alber. in l. *Si quis Titio, de leg. 2.* Roman. *conſ 228. n. 3.* & dixi plenius in cap. *Tua nobis, à n. 21. ſupra de teſtam.*

Nota primò ſecundum primam lecturam Epiſcopum non poſſe pœnam pecuniariam ſibi applicare, ſed debere illam diſtribuere in pios uſus, ut infra in prima, & ſecunda quæſtione.

Secundò nota juxta ultimam lecturam Epiſcopum, ſi verè indigeat, poſſe pœnas pecuniarias in ſuas neceſſitates erogare: quod tamen intellige
2 ut dicam infra *n. 21.*

Tertiò nota Prælatum agere poſſe pro injuria ſuo Clerico illata, ut *hic*, & in c. *In primis, in princip. 2. qu. 1,* & in cap. *Ex parte, ſupra de reſcr.* infertur enim injuria nedum perſonæ ipſius Clerici, ſed etiam Eccleſiæ univerſali, & in cap. *Cum deſideres, infra de ſenten. excomm.* & cap. *Parochianos, eodem tit.* & *hic* notant *gloſſ. 2* Innoc. Abb. Antiq. & Hoſtien, omnes in princ. Ioan. Andr. *nu. 1. in ver. Pertinet*, Butr. *n. 2.* Anchar. & Abb. Siculus am-
3 bo *in primo notab.*

Vltimò nota pro crimine ad pœnam pecuniariam civiliter agi, quia pœna pecuniaria non eſt vindicta, ut inquit Innoc. *hic in ver. Solvatur*, cujus dictum notabile reputat Io. Andr. *n. 1. in eodem ver.*
4 & ſequitur Butr. *n. 2.*

QVÆRO generaliter An Epiſcopus poſſit pœ-
5 nas pecuniarias ſibi applicare.

Difficultas inde emergit, quia Epiſcopus dicitur habere fiſcum, ut colligitur ex gloſ. in cap.
6 *Quia diverſitatem, in ver. Præter, ſupra de conceſſ. præb.* quæ dicit bona Clerici damnati devolvenda eſſe in fiſcum Eccleſiæ: quam gloſ. aſſerit eſſe ſingula-
7 rem *ibi* Ant. de Butr. *in fine*, & Imol. *col. 5. nu. 12. verſ. Et nota benè*, dicentes, ubicumque ex delicto laici veniunt, confiſcanda bona ipſius laici, tunc ex delicto Clerici fieri cofiſcationem Cameræ diœceſani, non autem Cameræ fiſcali laicorum: & quamvis illam gloſſam quidam intelligant de fiſco Papæ, tamen Butr. Imol. & Abb. intelligunt eam de fiſco Epiſcopi: & illam approbant etiam Abb. Ioan. de Anan. & Marian. Socin. in cap. *Excommunicamus, il primo, de hæret.* idem poſt alios firmat Cardin. in Clem. *Nolentes, §. 1. in 3. quæſt. de hæret.* ubi latè deducit Epiſcopum habere fiſcum, Nicolaus de Vbald. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. in fine primi tract. ſucceſſ. Clericor. ſæcular.* & Alber. de Roſ. *in Dictionar. in ver. Fiſcus*, & eſt communis opinio teſte Covarr. *variar. reſol. lib. 2. cap. 9. nu. 11.* Iulio Claro *in pract. criminal. in §. fin. q. 80. num. 5. verſ. In hac autem materia*, & Peregrino, *de iure fiſci lib. 1. tit. 2. n. 165. verſ. Sed contra pro Epiſcopo*: quam etiam dicit veriorem Felin. in cap. *Irrefragabili, §. Cæterum, nu. 11. verſ. Sed nihilominus iſta ſecunda opinio, ſupra de off. Ordinar.* maximè propter authoritatem Rotæ, quæ *deciſ. 4. de teſtam. in antiq.* incip. *Mortuo Titio*, decidit Eccleſiam habere fiſcum per cap. *Quiſquis*, & cap. *Si quis deinceps, 17. q. 4.* & per textum *hic*. & per gloſ. præalleg. in d. cap. *Quia diverſitatem*: & propterea bo-
8 na Clerici decedentis ſine hærede ex teſtamento, vel ab inteſtato devolvi ad Curiam eccleſiaſticã, non autem ad Curiam Principis ſæcularis. Addo Rotam apud Achil. de Graſſ. *deciſ. 2. in tit. de off. Ordin.* ſed quidquid ſit de jure, hodie de conſuetudine generali Epiſcopus habet fiſcum, ut teſta-

tur Jo. Franciſcus Pavinus Rotæ in conſilio edito in cauſa Beati Simonis impreſſo poſt conſilia Oldradi *in 33. col. verſ. Circa quartum*, & Felin. poſt eum in d. cap. *Irrefragabili, §. Cæterum, nu. 11. ad fin. verſ. Concludendo utar verbis Franciſci Pavini de offic. Ordinar.* Jo. Bernard. Diaz. *in pract. criminal. cap. 134. aliàs 134.* & latius *cap. 124. aliàs 142.* & Covarr. *loco citato.*

Sed in oppoſitum eſt littera hujus textus ſecundum communem intellectum, de quo ſupra *in princ. & in primo notab.*

9 Pro ſolutione diſtingue, Aut pœna pecuniaria imponitur per ſententiam, eo quod cum non ſit limitata à jure, infligitur arbitrio judicantis, ut in cap. *De cauſis, de offic. deleg.* cum concordan. de quibus per Henr. Boich. in cap. *In Archiepiſcopatu col. 2. circa med. ſupra de raptor.* Aut reperitur impoſita, & limitata à jure, vel ſtatuto.

Primò caſu concludendum eſt Epiſcopum, vel alium judicem eccleſiaſticum nõ debere ſuis uſibus applicare pœnam pecuniariam, quam infligit per ſententiam arbitrio ſuo, ſed debere illam cõvertere in utilitatem Eccleſiæ, vel uſum pauperũ, ut concludit Hoſtien. in cap. *Irrefragabili, num. 21. verſ. Caveat tamen, de offic. Ordin.* & poſt eum Jo. Andr. Bald. & alii, quos citat ibi Felin. *in §. Cæterum, n. 9. verſ. Tertia concluſio.* Quod præcipuam habet rationem, licèt DD eam non adducant, videlicet ne propter quæſtum, & avaritiam arbitria in pœnis pecuniariis infligẽdis ſint immoderata, & exceſſiva, arg. cap. *Quatuor modis, in ver. Cupiditate*, & cap. *Pauper, 11. q. 3.* & cap. *Avaritiæ, de election. lib. 6.* Et propterea à pœna arbitraria datur appellatio, licèt ſecus ſit à pœna expreſſa in jure, l. *antepenult. ff. de verbor. ſignificat.* & tenet gloſ. in cap. *Super his, in ver. Arbitrium, de accuſat.*

10 Quo fit ut judex eccleſiaſticus non poſſit ſibi applicare mulctas pecuniarias, quæ infligũtur ad arcendam contumaciam; tum quia cùm non ſint limitatæ à jure, imponuntur arbitrio judicantis, d. l. *antepenult.* ibi (quia certæ pœnæ ſingulorum peccatorum ſunt mulctæ contra, quia ejus judicis poteſtas eſt quantam dicat) & notat Abb. in cap. *prox. n. 4. infra eod.* & conſequenter eodem jure, cenſeri debent, quo aliæ pœnæ arbitrariæ, quas Epiſcopus non debet propriis uſibus deputare ut ſuperius dictum eſt. Tum quia Concilium Tridentinum in *cap. 2. ſeſſ. 25.* ejuſmodi mulctas locis piis applicari jubet ibi (Per mulctas pecuniarias, quæ locis piis ibi exiſtentibus eo ipſo quod exactæ fuerint, aſſignentur) licèt ſecus eſſet de jure civili, ut l. *penult. C. de modo mulct.* & notat. Jo. Andr. poſt Hoſtien. in d. cap. *Irrefragabili, n. 18. in ver. Pecuniæ, de offic. Ordin.*

11 Inde etiam fit, ut quamvis pœna pecuniaria reperiatur à ſtatuto limitata; tamen ſtatuti conditor non poſſit illam ſibi appropriare, ſeu imburſare, quia pœna eſt arbitraria reſpectu ipſius, qui potuit ſtatutum condere, vel non condere; & ita in eo viget ratio quæſtus, & immoderati arbitrii ſuperius conſiderata: & hujus ſententiæ videtur eſſe Felin. in præcit. § *Cæterum, n. 9. verſ. Etſi iſta eſt vera ratio.*

12 Secundo autem caſu, ideſt cùm pœna pecuniaria reperitur à jure, vel ſtatuto impoſita, & limitata, iterum ſubdiſtingue: nã aut Epiſcopus aliunde habet unde vivere poſſit, aut non; ſi habet, dicendum eſt eum non poſſe ſibi hanc pœnam retinere, ſed debere illã diſtribuere in pios uſus. Quæ
13 concluſio apertè probatur hic: nam in caſu hujus Decretalis compoſitio, ideſt pœna presbyteri interfecti erat à lege taxata, ſeu determinata, quia ſecundum legem Longobardam erat ſexcentorum ſolidorum; & eſt canonizata in cap. *Qui Subdiaconum, 17 qu. 4.* ſecundum Hoſtien. *hic in princip. in ver. Compoſitio*, & tamen illius medietatem tenetur Epiſcopus applicare Eccleſiæ, cui præfuit presbyter interfectus, & aliam medietatem in eleemoſynam diſtribuere pro anima ipſius presbyteri, ſecundum communem intellectum, de quo ſupra in princip.

14 Idem probatur in l. *penult. C. de modo mulct.* ubi patet pœnas quæ pro facinoribus jam commiſſis infliguntur, non ærario Principis, ſed publicis operibus eſſe deputãdas, ſicuti eſt refectio viarũ, pontium, & his ſimilia: non enim habenda eſt ra-
15 cio fiſci ubi de morum correctione agitur, l. *1. C. de ſecundis nupt.* & poſt Goffred. notat *hic* Joann. Andr. *n. 2. in gloſ. 2* ibi, *illud*, & Anchar. *in 3 not.* Quod multo magis vendicat ſibi locum in Epiſcopo, qui etiã reditus propriæ menſæ tenetur in utilitatem Eccleſiæ convertere, & egentibus diſpenſare, cap. *fin. 16. qu. 1* cap. *Præcipimus, & c. ſeq. 12. q. 1.* notatur in cap. *Ratio, ſupra de præben.* & conſiderat *hic* Hoſt. *nu. 2. & 3.* & Henr. Boich. *prope fin. verſ. & in hoc concordat Hoſtienſis.*

16 Et confirmatur, quia non deſunt graves auctores, qui tenent Epiſcopum propriè non habere fiſcum, cujus ſentẽtiæ in ſpecie fuit Oldrad. *conſ. 17.* incipien. *Thema tale, per totum*, & præſertim *nu. 10.* ubi dicit, Epiſcopos non poſſe confiſcare, quia territorium non habent: confiſcatio autem non poteſt fieri niſi ab habente merum imperium ratione territorii, cùm ſit juriſdictionis, & juriſdictio cohæreat territorio. Item Bald. *in rubr. C. de privil. fiſci in fine*, ubi firmat Epiſcopum nihil poſſe confiſcare ſuæ Cameræ, & idem Bald. in Auth. *Bona damnatorum, C. de bon. damnat.* ubi ait pœnam pecuniariam eſſe ab Epiſcopo applicandam fiſco Romanæ Eccleſiæ, non autem Cameræ ſuæ, quia eſſet judex in cauſa propria, Abb. in cap. *Tua n. 6. verſ. Non obſtat, infra eod.* ubi dicit oppoſitum jure canonico non probari, & ejuſdem ſententiæ videtur eſſe Alber. *in Dictionar. in verſ. Fiſcus*; & quamvis contraria opinio ſit communis, & fortè verior, & à conſuetudine approbata, ut dixi *ſupra n. 7. & 8.* tamen intelligi, ac temperari debet ſecundum ea, quæ dicam infra *n. 27.*

Concluſio igitur cum Henrich. Boich. *col. 1. medium, verſ. Si quæris utrum Epiſcopus*, has pœnas teneri Epiſcopum convertere in utilitatem Eccleſiæ, vel pauperibus erogare, ſi ſuperſint ſuæ debitæ ſuſtentationi, ut *hic*, & in cap. *Dicat aliquis, 23. q. 5.* cap. *Ius militare, 1. diſtinct.* & cap. *1. 16. qu. 7.* conferendo tamen magis egenti, cap. *Non*
17 *ſatis, 86. diſt.* Niſi ſit pœna, quæ imponitur pro damnis alteri illatis, quia hæc non applicatur judici, neque pauperibus: ſed damnum paſſo, ut videtur textus hic, quem ad hoc inducit Archid. in cap. *Si vos, propè fin. 23. qu. 5* ad idem textus in cap. *Si Canonici, §. Si autem, de offic. Ordin. in 6.* & tenet Hoſt. *in ſumma eod. tit. § Quod pertinet, verſ. Generaliter*, & Felin. in d. cap. *Irrefragabili, §. Cæterum, nu. 10.* Sed tu in hoc articulo latius diſtingue, ut *hic* per Henric. Boich. *in princ.* & Petr. de Anchar. *nu. 4.* & vide infra *nu. 29.* ſubdit tamen

Henr. contrarium hodie facere multos Prælatos,
in quibus verificatum eſt illud *Math. 23.* in princ.
cap. *Secundum, 19. diſt. §. ult. 3. q. 7. Super Cathe-
dram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi; Omnia
ergo quæcumque dixerint vobis facite; ſecundum
verò opera eorum nolite facere, dicunt enim, & non
faciunt.* Idem notat Jo. Andr. poſt Hoſtien. in d.
cap. *Irrefragabili, num. 18. in verb. Pecuniæ, de
offic. Ordin.*

18 Sin autem Epiſcopus aliundè non habeat unde
vivere poſſit, & ſic evidenter egeat; tunc tenen-
dum eſt eum poſſe has pœnas pecuniarias à jure,
vel ſtatuto limitatas ſuis neceſſitatibꝰ applicare,
Et ita intellige textum in cap. *Dilectus, ſupra de
offic. Ordin.* & quod notat Archid. in d. cap. *Si vos,
in gloſ. antepen. in fine, 23. q. 5.* & in cap. *Venera-
bilibus, §. Denique, de ſenten. excommunic. lib. 6.*
Et hoc intendunt Hoſtien *hic*, Joan. Andr. Henric.
Boich. & Butr. omnes *in fine*, dum concludunt Epi-
ſcopum habere diſpenſationẽ pœnæ pecuniariæ,
de qua in textu, & teneri illã partiri, & diſtribue-
re, ſicut facit de reditibus Eccleſiæ, de quibus vi-
vit, ut in cap. *Cum nobis olim, ſupra de elect.* &
cap. *fin. de pecul. Clericor.* Atque ita Epiſcopum
poſſe has pœnas ſibi applicare ſi verè, & eviden-
ter indigeat, firmant idem Hoſtien. Joann. Andr.
& omnes in cap. *Irrefragabili, de off. Ordinar.* &
Ibi teſtatur Felin. *in §. Cæterùm, num. 9. verſ. Li-
mita dupliciter*, ubi etiam allegat Imolam poſt
Butr. in d. cap. *Dilectus, in ult. col. eod. tit.* & Ge-
min. in cap. *Quoniam, ad finem, 18. diſtin.*

19 Ratio eſt, quia ordinata Charitas, &c. c. *Niſi,
ſupra de author. & uſu pallii.* Et qui vult eleemo-
ſynam ordinatè dare, à ſeipſo debet incipere, &
eam ſibi primùm dare, ut dicit textus in cap. *Qui
vult. de pœniten. diſt. 3.* Dixi latiſſimè in cap. *fin.
à num. 30. ſupra de pecul. Clericor.* Hinc obſtrictus
facere eleemoſynam nomine alterius poteſt illã
conferre ſibi ipſi, ſi in evidenti neceſſitate ſit con-
ſtitutus, ut reſolvunt Cardin. in Clemen. *1. q. 22.
in fine de teſtamen.* Calder. *conſ. 31. eod. tit.* & alii
plures, quos refert, & ſequitur Felin. in d. cap. *Ir-
refragabili, §. Cæterum, num. 9. in fine.*

20 Cæterùm pœnæ Clericorum non reſidentium;
Item pœnæ cõcubinariorum indiſtinctè piis locis
applicari debent, ut de illis cautum eſt in decretis
Concilii Tridentini *cap. 1. ſeſſ. 6.* ibi, *Fabricæ Eccle-
ſiæ, & pauperibus loci applicandorum*, & c. 1. ſeſſ. 23.
ibi, *Fabricæ Eccleſiarum, aut pauperibus loci erogare.*
Et de his in *cap. 14. ſeſſ. 25.* ibi, *Fabricæ Eccleſiæ,
aut alteri pio loco.*

21 Porrò diſtinctionem ſuperiùs propoſitam an
pœnæ pecuniariæ ſint arbitrariæ, vel à jure, aut
ſtatuto limitatæ, & an Epiſcopus egeat necne,
probavit S. Congregatio Concilii. Sæpiùs enim
declaravit Epiſcopum, ſi indigeat, poſſe pro ſe
retinere eas tantùm pœnas pecuniarias, quæ à
ſacris Canonibus, vel Synodalibus ſtatutis pro
delictis ad certam quantitatem fuerint præfinitæ.
Eas autem, quæ vel ab ejus arbitrio pendent, vel
per ſententiam nulla præcedente Canonum, vel
ſtatutorum Synodalium determinatione impo-
nuntur, nequaquam aliis, quàm piis locis, vel
uſibus applicare poſſe. Verum pœnas Clerico-
rum non reſidentium, item concubinariorum,
ac mulctas pecuniarias ſemper piis locis eſſe ap-
plicandas, quemadmodum Tridentini Concilii
decretis ſalubriter cautum eſt.

22 Poſtea tamen dixit ſacra Congregatio cõſul-
tius fore ut Epiſcopi egẽtes pro his pœnis ſibi ap-
plicandis adeant Sedem Apoſtolicam; nec imme-
ritò, ſaltem ad tollendam infamiam facti, & peri-
culum conſcientiæ evitandum, ut verbis Hoſtien-
ſis utar, in cap. *un. num. 17. verſ. Conſulimus tamen,
de homicid. lib. 6.* Nam cum pendeat à judicis ar-
bitrio an quis ſit pauper necne, ut notat Bartol. in
l. *Si conſtante, num. 14. ff. ſol. matrim.* & alii plures
apud. Menoch. *de arbitrar. iudic. lib. 2. centur. 1.
caſu 65. num. 6.* non vacat periculo ut Prælati ſint
judices ſuæ paupertatis in cauſa propria, argum.
cap. *Qui rectè*, & cap. *Pauper, 11. qu. 3.* Cùm præ-
ſertim nõ ſit tutum in hac materia appropriatio-
nis pœnarum metiri paupertatem ex decreto
Concilii Tridentini in *c. 13. ſeſſ. 24.* Nam ibi Cathe-
drales, quarũ fructus nõ excedunt ducatos mille,
æſtimantur tenues ad hunc tantùm effectũ ut pẽ-
ſionibus & fructuum reſervationibus gravari nõ
debeant. At nemo, ni fallor, auderet affirmare
Epiſcopum, cujus reditus aſcenderẽt ad non gen-
tos ducatos, poſſe ſibi retinere bona, quæ ex cõ-
miſſione teſtatoris teneretur diſtribuere in elee-
23 moſynam pauperum. Itaque hoc caſu paupertas
Epiſcopi preſſiùs, & ſtrictiùs accipienda eſt, cùm
agatur de præjudicio pauperum, & magis egen-
tium, quibus pœnæ ſunt diſpenſandæ, ut in d. cap.
Non ſatis. 86. diſt. & notat *hic* Hoſtien. *n. 3.*

24 Succeſſivè QUÆRO, An pœnæ pecuniariæ
poſſint ab Epiſcopo pro aliqua parte applicari
procuratori fiſcali, executoribus, ac miniſtris
Curiæ pro expenſis tribunalis, & palatii Epi-
ſcopalis, ac domus Vicarii.

Hæc quæſtio, quàm meo tempore propoſuit ſa-
cræ Congregationi Concilii Cardinalis Archi-
epiſcopus Ravennaten. implicat plura dubia.

Quoad primum, etſi procuratori fiſcali actu in-
ſerviẽti, ſi ita ſe habeat cõſuetudo, aſſignari poſ-
ſit ex qualibet condemnatione decima pars ejus
quantitatis, in qua reus cum Camera ſe compo-
ſuerit, quemadmodum præſcribitur in taxa fori
Eccleſiarum edita à S. Congregatione ſuper ne-
gociis Epiſcoporum juſſu ſanctæ memoriæ Cle-
26 mentis VIII. Nihil tamen eidem ſolvi poteſt ex
ipſa pœna pecuniaria, cùm hæc ſit locis piis inte-
grè applicanda. Primò, ex diſpoſitione juris cõ-
munis, ut hic in textu, ubi id notat gloſſa Bernar-
di *in princip.* & *in ver. Vtilitatibus Eccleſiæ*, Ge-
min. in cap. *un. §. Si autem, in 3. notab. de off. Or-
din. lib. 6.* Hoſtien. Joann. Andr. & DD. in cap.
Irrefragabili, eod. tit. Dec. *in rubr. de Iudic. num. 66.*
ubi dicit opinionem illam, quæ adſtruit pœnam
pecuniariã deberi fiſco, procedere de jure civili,
non autem de jure Canonico, quo hæc pœna de-
betur judici, qui tenetur illam in pios uſus diſtri-
buere, & Covarr. *variar. reſolut. cap. 9. num. 11.* ubi
poſt Abb. in cap. *2. de ſucceſſ. ab inteſt.* tradit eſſe
27 quidem communem opinionem, Eccleſiã, & Præ-
latum diœceſanum habere fiſcum; non tamen id
eſſe temerè permittendum ad explendam avari-
tiam Epiſcoporũ; ſed ut ea, quæ eorum fiſco fue-
rint delata, in uſus pios erogentur. Et hoc, ni fal-
lor, intendit gloſ. præallegata in cap. *Quia diverſi-
tatem, in ver. Præter, de conceſſ. præbend.* Cujus
authoritati innituntur, DD. affirmantes Epiſco-
pum habere fiſcum: nam gloſſa dicit bona Clerici
damnati devolvenda eſſe in fiſcum Eccleſiæ, non
autem in Cameram Epiſcopi, & allegat textum
in

in cap. *penult. de Cler. non reſident.* ubi deciditur
proventus beneficiatorum abſentium, qui ſuper-
ſunt deductis miniſtrorum expenſis, in utilitatem
Eccleſiæ eſſe convertendos; Atque ita Gloſſa no-
men fiſci uſurpavit, non ad commodum Epiſcopi,
ſed ad utilitatem Eccleſiarum. Et ita etiam lo-
quitur textus in deciſione Rotæ allegatus in cap.
Si quis deinceps, 17. q. 4. ut patet ibi, *& bona eorum
Eccleſiæ ipſius iuris perpetuò tradantur.*

Deinde ex præcitatis Decretis Concilii Tri-
dentini *cap. 1. ſeſſ. 6. cap. 1. ſeſſ. 23. c. 3. & 14. ſeſſ.
25.* Quibus pœnæ pecuniariæ, & mulctæ juben-
tur piis locis applicari.

Tertio ex Cõſtitutione ſecundæ Synodi provin-
cialis Ravennaten. à S. Congregatione Concilii
recognitæ & emendatæ in tit. de judiciali foro E-
28 piſcopi his verbis: (Sciant Epiſcopi pœnas, &
mulctas omnes ſive illæ Clericorum, ſive aliorum
quorumcumque ſint, uſibus piis applicandas, &
attribuendas eſſe, nec licere Vicario, aut alteri
Epiſcopalis fori judici illarum partem aliquam
ullo colore, prætextuvè habere.)

29 Ac demum ex declarationibus ſæpius editis à
S. Congregatione Cõcilii. Et in ſpecie cùm Epi-
ſcopus Tudertinus deputaſſet quẽdam Officialẽ
ad jus reddendum ſuper damnis bonis Eccleſiarũ
illatis, eique applicaſſet pœnas pecuniarias ob eã
cauſam inflictas ſub certa annua reſponſione, &
conſuluiſſet S. Congregationem, An id fieri po-
tuiſſet: reſponſum eſt minimè potuiſſe.

30 Rurſus in Curia Epiſcopali Montis Alcini pœ-
næ pecuniariæ inter illius miniſtros diſtribui cõ-
ſueverunt, cùm eis neque ſalarium ob nimiam
Eccleſiæ paupertatem poſſet conſtitui, neq; aliud
perciperent emolumentum. Quas pœnas cùm
Epiſcopus locis piis applicari juſſiſſet, eaque de
cauſa vix reperiretur qui operam ſuam dictę Cu-
riæ præſtare vellet: petiit idem Epiſcopus ut dicti
miniſtri ſaltem medietatem hujuſmodi pœnarũ
percipere poſſent. Die 10. Iulii 1610. Sacra Con-
gregatio cẽſuit hujuſmodi miniſtros hac de cau-
ſa nihil percipere debere, neque quidquam eſſe
adverſus juſtitiam, quę aliquid percipi vetat, cõ-
31 cedendum. Quinimò hæc applicatio non modò
prohibetur fieri procuratori fiſcali, ſed etiam lo-
cis piis, ſi id cedat aliquo modo in utilitatem Epi-
ſcopi. Unde cum fuerit quæſitũ, an Epiſcopus vi-
gore conſuetudinis loci poſſit tuta cõſcientia ap-
plicare pœnas, vel mulctas Sacriſtiæ, vel fabricæ
Eccleſiæ, quæ etſi aliquid habeant, non tamẽ poſ-
ſunt abſque auxilio impenſis neceſſariis reſpõde-
re: Sacra Congregatio cenſuit poſſe Epiſcopum
hujuſmodi pœnas applicare fabricæ, vel ſacriſtiæ
Eccleſiæ, dummodo talis applicatio directè, vel
indirectè non cedat in ipſius Epiſcopi utilitatem.

32 Et in caſu Archi-epiſcopi Meſſanẽſis cẽſuit pœ-
nas omnes ſive ex Conſtitutionibus Synodalibus,
ſive ex præcepto Epiſcopi, vel Vicarii proveniãt,
ſive ex ſtipulatione Prætoria deſcendant, eſſe
piis locis, non autem fabricæ Cathedralis Meſſa-
nenſis, vel ſacriſtiæ, cujus reditus ſunt valdè pin-
gues, applicandas, injunxitque Archiepiſcopo ut
33 pœnas omnes locis piis tantùm applicaret, pœ-
narumq; depoſitarium aliquem ex Capitulo cõ-
ſtitueret, qui Archiepiſcopo quotannis præſente
Capitulo rationẽ ſuæ adminiſtrationis redderet.
Et ſucceſſivè cum ad Federicum Põtium Archie-
piſcopi Meſſanenſis tunc defuncti Vicarium, atq;

Andream Maurum ad id deputatum multa au-
reorum millia pœnarum, ac mulctarum nomine
exacta, & ex ſacræ Congregationis decreto piis
uſibus diſtribuenda adhuc ſupereſſent ad ſuppli-
cationem Capituli Meſſanenſis datæ fuerunt lit-
teræ ad Archiepiſcopum Rheginum, ut eas in pios
uſus diſtribui faceret, atque diſtributarum ratio-
nem exigeret.

Et paulò poſt, conquerentibus Sacerdotibus ci-
vitatis Meſſanen. quod Viſitatores dictæ diœceſis
in ſuis viſitationibus applicarent pœnas ſpretorũ
præceptorum civitati Meſſanenſi, non autem lo-
cis piis prædictæ diœceſis in maximum Eccleſia-
rum, Hoſpitalium, & pauperum detrimentum
S. Congregatio cenſuit ſcribendum ad eundem
Archiepiſcopũ Rhegin. ut ſe inſtrueret an decre-
tum alias à S. Congregatione factum ſervatum
fuiſſet, & Congregationi referret, mandaretque
Congregationis nomine eidem Archiepiſcopo
Meſſanen. ut decretum ipſum in futurum ſub pœ-
na etiam ſuſpenſionis ad unguem obſervaret.

34 Ab hac regula fortè excipi poſſent pœnæ non
obſervantium dies feſtos, & aliorum, de quibus
in Conſtitutione Pii V. quæ incipit *Cum primum,
verſ. Cum verò dierum feſtorum*, & inferiùs, verſ.
Mulctæ autem pecuniariæ, in Bullar. *tom. 2. pag. 179.*
Ex his enim debetur accuſatori tertia pars, ut ibi
ſtatuitur. Et fortè huc reſpexit Concilium pro-
vinciale primum Mediolanenſe *in fine intit. de
pœn.* Dum decrevit ut quotieſcumq; delicti cau-
ſa Clerici mulctandi ſunt, quæ ab illis exigenda
erit pecunia, nullo modo ad Epiſcopum perve-
niat. in ejuſve cõmoda quavis ratione converta-
tur; ſed idem Epiſcopus parte pecuniæ, quæ tertiã
nõ ſuperet, aſſignata delatori, reliquã piis operibꝰ
aut locis, quibus ei videbatur, omnino attribuat.

35 Quoad ſecundum dubium, aliis miniſtris, &
executoribus Curiæ ſimiliter nihil videtur ſolvi
poſſe ex mulctis, & pœnis pecuniariis; tum ex ra-
tionibꝰ ſuperiꝰ allatis in caſu procuratoris fiſca-
lis; tum quia in dicta taxa fori Eccleſiarum jube-
tur dari his miniſtris certa quantitas ratione exe-
cutionis dumtaxat; Ex condemnationibus verò
nihil eis attribui jubetur, niſi in caſu ſpeciali, quo
invenerint aliquem laborantem in diebus feſtis;
tunc enim habere debent quartam partem pœnæ
ab ipſo reo, quæ devenerit in manus depoſitarii
Cameræ; quod innuit regulam eſſe in contrariũ
in aliis caſibus. Tum denique quia aliquando
S. Congregatio ex gratia cenſuit concedendum
alicui Epiſcopo propter Eccleſiæ paupertatem, ut
pœnas pecuniarias uſque ad præfinitam ſum-
mam in uſum Executorum erogaret.

36 In aliis officialibus longè minor eſt difficultas,
& præcipuè in Vicario Epiſcopi: nam S. Congre-
gatio conſulta an Vicario Epiſcopalis Curiæ ex
pœnis, & mulctis aliqua portio aſſignari poſſit
pro ejus mercede, ut vigilantius criminibus in-
dagandis incumbat juxta antiquum ritum ipſius
Curiæ: reſpondit non poſſe.

37 Ex his conſequitur reſolutio tertii dubii, ut
idem juris ſit de expenſis Tribunalis; tum quia
hæc cauſa non poteſt dici pia, tum quia cùm ex-
penſæ hujuſmodi ad Epiſcopum ſpectent, c. *Mi-
litare, 23. q. 1.* & notatur in cap. *Cum ab omni, de
vit. & honeſt. Cler.* hæc applicatio indirectè cede-
ret in Epiſcopi utilitatem: quo caſu nec ipſi Ec-
cleſiæ, vel Sacriſtiæ fieri poteſt applicatio, ut jam